

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 190 (XXXIV) — Nr. 587

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 16 iunie 2022

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
102.	— Ordin al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare pentru aprobarea Normei privind cerințele de securitate pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice	2–13
103.	— Ordin al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare pentru aprobarea Normei privind cerințele de securitate pentru activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat	14–23
	ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
	Decizia nr. 19 din 11 aprilie 2022 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	24–31

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

GUVERNUL ROMÂNIEI

COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE

ORDIN

pentru aprobarea Normei privind cerințele de securitate pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 729/2018 privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, având în vedere art. 5 alin. (1) și art. 35 lit. a) din Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, luând în considerare Referatul de specialitate nr. 20.845 din 2.03.2022 elaborat de Serviciul radioprotecție, deșeuri radioactive și transport,

președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Norma privind cerințele de securitate pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — La data publicării prezentului ordin se abrogă Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul

Activităților Nucleare nr. 115/2017 pentru aprobarea Normei privind cerințele de securitate pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 446 din 15 iunie 2017.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare,
Cantemir-Marian Ciurea-Ercău

București, 26 mai 2022.
Nr. 102.

ANEXĂ

NORMĂ

privind cerințele de securitate pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice

CAPITOLUL I Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1

Scop și domeniu de aplicare

Art. 1. — Prezenta normă stabilește cerințele de securitate și de autorizare pentru dezafectarea instalațiilor nucleare și radiologice.

Art. 2. — (1) Prezenta normă se aplică la dezafectarea unei instalații sau a unei părți a acesteia aflate în una dintre următoarele situații:

- la sfârșitul perioadei proiectate de viață a instalației;
- după o oprire definitivă neplanificată;
- după un accident care a avut loc sau într-o situație în care a rezultat o deteriorare severă sau o contaminare a instalației.

(2) Prezenta normă conține cerințe privind pregătirea dezafectării din faza de proiectare, planificare, amplasare și exploatare a unei instalații.

Art. 3. — Prezenta normă se aplică la dezafectarea următoarelor instalații nucleare și radiologice:

- centrale nucleare electrice;
- reactoare de cercetare;
- instalații pentru gospodărirea deșeurilor radioactive premergătoare depozitării definitive;
- instalații radiologice medicale, industriale și de cercetare și dezvoltare relevante;

e) clădiri și instalații-suport și de servicii asociate instalațiilor de depozitare definitivă a deșeurilor radioactive.

Art. 4. — Prezenta normă nu se aplică la:

- instalațiile de minerit și prelucrare a minereurilor de uraniu și toriu și fabricarea combustibilului nuclear;
- remedierea suprafețelor contaminate cu materiale radioactive reziduale rezultate din activități din trecut care nu au fost niciodată sub control de reglementare;
- remedierea suprafețelor afectate de urgențe nucleare și radiologice situate în afara amplasamentului unei instalații după ce urgența a fost declarată terminată;
- gospodărirea combustibilului nuclear proaspăt și uzat, precum și gospodărirea deșeurilor radioactive generate pe perioada fazei de exploatare.

Art. 5. — Aspectele de risc neradiologic asociate activităților de dezafectare nu fac obiectul prezentei norme.

SECȚIUNEA a 2-a

Definiții

Art. 6. — În scopul aplicării prezentei norme, pe lângă termenii definiți în Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Ordinul ministrului sănătății, al ministrului educației naționale și al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 752/3.978/136/2018 pentru aprobarea Normelor privind cerințele de bază de securitate radiologică și în Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților

Nucleare nr. 74/2022 privind aprobarea Normelor fundamentale pentru gestionarea în siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat, sunt definiți termenii, definițiile și abrevierile prevăzute în anexa nr. 1 la prezenta normă.

CAPITOLUL II

Cerințe privind protecția la radiații

SECȚIUNEA 1

Expunerea în activitatea de dezafectare

Art. 7. — Pentru activitatea de dezafectare se aplică cerințele de securitate radiologică prevăzute în Normele privind cerințele de bază de securitate radiologică, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății, al ministrului educației naționale și al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 752/3.978/136/2018.

Art. 8. — Protecția la radiații a persoanelor expuse ca urmare a activității de dezafectare trebuie optimizată în conformitate cu constrângerea de doză stabilită de CNCAN.

SECȚIUNEA a 2-a

Abordarea gradată

Art. 9. — (1) Activitatea de dezafectare trebuie desfășurată și documentele asociate trebuie elaborate în conformitate cu abordarea gradată.

(2) Titularul de autorizație trebuie să documenteze conceptul de abordare gradată utilizat pentru toate aspectele dezafectării și trebuie să demonstreze că nivelul de evaluare, de documentare și acțiunile implementate pentru conformarea cu o cerință din prezenta normă sunt proporționale cu:

- mărirea probabilității și consecințelor oricărui pericol implicat, radiologic sau neradiologic, față de securitatea radiologică, siguranța și controlul de garanții nucleare;
- faza în care se află instalația, starea și condițiile acesteia;
- complexitatea instalației;
- caracteristicile particulare ale instalației;
- orice alt factor relevant.

SECȚIUNEA a 3-a

Deversările planificate și controlul acestora în activitatea de dezafectare

Art. 10. — (1) Titularul de autorizație trebuie să evalueze impactul radiologic al eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu rezultate din activitatea de dezafectare.

(2) Evaluarea impactului radiologic al eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu este parte din planul final de dezafectare.

Art. 11. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească limite derivate de emisie anuală a efluenților radioactivi lichizi, respectiv gazeși, rezultate din activitatea de dezafectare, care să asigure respectarea constrângerilor de doză efectivă anuală stabilite de CNCAN.

(2) Limitele derivate de emisie a efluenților radioactivi în mediu se stabilesc în conformitate cu reglementările specifice emise de CNCAN.

(3) Titularul de autorizație trebuie să reevalueze ori de câte ori este necesar în funcție de evoluția activității de dezafectare impactul eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu și măsurile de control asociate.

Art. 12. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze programe de monitorizare a emisiilor radioactive și a radioactivității mediului în vecinătatea instalației.

(2) Programul de monitorizare a eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu se stabilește în conformitate cu reglementările specifice emise de CNCAN.

Art. 13. — În situația în care în planul final de dezafectare starea finală a instalației este aceea de eliberare de sub regimul de autorizare cu restricție de utilizare a instalației sau a amplasamentului, titularul de autorizație trebuie să elaboreze și să implementeze un program de supraveghere și monitorizare corespunzător restricției, aprobat de CNCAN.

Art. 14. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească responsabilități clare pentru implementarea și menținerea programelor de supraveghere și monitorizare pentru asigurarea conformității cu restricțiile de utilizare a instalației și/sau amplasamentului.

Art. 15. — Pentru situația în care este selectată strategia de dezafectare cu demontare întârziată, conform prevederilor capitolului IV, titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze programe de monitorizare și supraveghere corespunzătoare cu perioada de întârziere.

Art. 16. — (1) Pentru instalațiile noi, titularul de autorizație trebuie să realizeze caracterizarea radiologică a amplasamentului în faza de amplasare a instalației.

(2) Caracterizarea radiologică inițială trebuie revizuită înainte de punerea în funcțiune a instalației.

(3) Pentru instalații existente pentru care caracterizarea radiologică inițială nu s-a efectuat, titularul de autorizație poate să utilizeze, în locul datelor de caracterizare radiologică inițială, date din zone asemănătoare și neperturbate având caracteristici similare.

(4) Datele de caracterizare radiologică inițială vor fi utilizate ca referință pentru stabilirea stării finale și estimarea impactului activității de dezafectare asupra mediului.

SECȚIUNEA a 4-a

Eliberarea de sub regimul de autorizare

Art. 17. — (1) Titularul de autorizație trebuie să declare în planul de dezafectare nivelurile de eliberare de sub regimul de autorizare utilizate, în conformitate cu reglementările specifice emise de CNCAN.

(2) Titularul de autorizație trebuie să descrie în planul final de dezafectare toate prevederile prin care asigură că materialele radioactive ce urmează să fie eliberate de sub regimul de autorizare îndeplinesc criteriile de eliberare de sub regimul de autorizare sau criteriile derivate aprobate de CNCAN.

Art. 18. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze aranjamente privind controlul eliberării materialelor de sub regimul de autorizare și să asigure implementarea acestora pe durata desfășurării activității de dezafectare, conform aprobării CNCAN.

SECȚIUNEA a 5-a

Criterii pentru starea finală

Art. 19. — După dezafectarea instalației nucleare sau radiologice, starea finală a amplasamentului poate fi eliberarea nerestrictivă sau eliberarea cu restricții de utilizare.

Art. 20. — Fără a aduce atingere prevederilor art. 21 și 22, pentru starea finală a amplasamentului, doza efectivă suplimentară valorii fondului natural pentru o persoană reprezentativă trebuie menținută la cel mai scăzut nivel rezonabil.

Art. 21. — (1) Pentru eliberarea nerestrictivă de sub regimul de autorizare a amplasamentului, limita maximă a dozei efective nu poate depăși 0,25 mSv/an peste valoarea fondului natural pentru o persoană reprezentativă.

(2) Pentru situația în care dezafectarea implică mai multe instalații, criteriul de doză trebuie alocat pentru fiecare instalație ca o fracție din 0,25 mSv/an peste valoarea fondului natural, astfel încât doza cumulată să nu depășească 0,25 mSv/an peste valoarea fondului natural.

Art. 22. — Criteriul pentru eliberarea cu restricție de utilizare a amplasamentului este același ca pentru eliberarea nerestricțivă, cu mențiunea că este totuși admis ca, în cazul în care restricția este încălcată, doza să depășească criteriul pentru eliberarea nerestricțivă, dar să nu depășească 1 mSv/an peste valoarea fondului natural.

Art. 23. — Aprobarea pentru eliberarea cu restricție de utilizare a amplasamentului va fi acordată de CNCAN doar dacă există aranjamente pentru implementarea restricțiilor și acestea pot fi legal impuse.

CAPITOLUL III

Cerințe privind managementul dezafectării

SECȚIUNEA 1

Responsabilitățile titularului de autorizație

Art. 24. — Titularul de autorizație este responsabil pentru toate aspectele de securitate radiologică în timpul desfășurării activității de dezafectare.

SECȚIUNEA a 2-a

Sistemul de management integrat pentru dezafectare

Art. 25. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze un sistem de management integrat și să îl îmbunătățească în mod continuu, luând în considerare schimbările pe durata desfășurării activității de dezafectare.

(2) Sistemul de management integrat trebuie să îndeplinească cerințele din prezenta normă.

(3) Sistemul de management trebuie să integreze structurile, resursele și procesele organizației pentru realizarea obiectivelor privind securitatea radiologică, sănătatea, mediul, siguranța, calitatea, elemente economice și alte considerente.

(4) Principalul scop al sistemului de management trebuie să fie realizarea și îmbunătățirea securității prin:

a) punerea în comun, într-o manieră coerentă, a tuturor cerințelor pentru conducerea organizației;

b) descrierea acțiunilor planificate și sistematice necesare pentru asigurarea unei încrederi adecvate că toate aceste cerințe sunt îndeplinite.

(5) Pentru instalații nucleare, sistemul de management al calității trebuie să respecte cerințele reglementărilor specifice emise de CNCAN și se autorizează conform legii.

(6) Pentru instalații radiologice, sistemul de management al calității trebuie să respecte cerințele standardelor aprobate de CNCAN.

Art. 26. — Sistemul de management integrat trebuie să permită planificarea și implementarea activităților de dezafectare, având ca scop principal asigurarea faptului că dezafectarea este desfășurată în condiții de securitate radiologică.

Art. 27. — (1) Titularul de autorizație poate delega efectuarea unor activități către subcontractori.

(2) Titularul de autorizație trebuie să se asigure că lucrările efectuate de subcontractori sunt controlate corespunzător și sunt desfășurate în condiții de securitate radiologică.

(3) Titularul de autorizație trebuie să stabilească în relația cu organizațiile externe și cu subcontractorii o alocare clară a responsabilităților, a interfețelor și a modului de comunicare.

Art. 28. — Pentru îndeplinirea responsabilității privind securitatea radiologică în timpul activității de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze politici de securitate radiologică și trebuie să se asigure că aspectele de securitate radiologică au prioritate.

Art. 29. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească o structură organizatorică pentru managementul și implementarea activității de dezafectare, a cărei responsabilitate este

desfășurarea în condiții de securitate radiologică a activității de dezafectare.

Art. 30. — (1) Titularul de autorizație trebuie să se asigure că sunt disponibile informații adecvate despre instalație și expertiză tehnică pe întreaga durată de viață a instalației.

(2) În activitatea de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să utilizeze cunoștințele și informațiile acumulate pe întreaga durată de viață a instalației.

Art. 31. — (1) Titularul de autorizație trebuie:

a) să identifice procesele sistemului de management care sunt necesare pentru atingerea obiectivelor;

b) să furnizeze mijloacele pentru îndeplinirea tuturor cerințelor;

c) să distribuie rezultatele solicitate organizației.

(2) Activitățile desfășurate în fiecare proces trebuie realizate în condiții controlate, prin utilizarea de proceduri curente, instrucțiuni, desene și alte mijloace corespunzătoare care trebuie aprobate și periodic revizuite pentru a asigura adecvarea și eficacitatea acestora.

Art. 32. — (1) Transferul de responsabilitate în cazul activității de dezafectare va fi autorizat în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația în care, în timpul duratei de viață a unei instalații, titularul de autorizație se schimbă, trebuie stabilite proceduri pentru a asigura transferul corespunzător de responsabilitate pentru dezafectare către noul titular de autorizație.

Art. 33. — Titularul de autorizație trebuie să includă în documentația sistemului de management cel puțin următoarele:

a) politica organizației;

b) descrierea sistemului de management;

c) descrierea structurii organizatorice;

d) descrierea responsabilităților, nivelul de autoritate și interacțiunile celor care conduc, efectuează și verifică lucrările;

e) descrierea interacțiunilor cu organizațiile externe relevante;

f) descrierea proceselor și informațiilor-suport care explică cum sunt pregătite, analizate, realizate, înregistrate, evaluate și îmbunătățite lucrările.

SECȚIUNEA a 3-a

Cultura de securitate

Art. 34. — (1) Titularul de autorizație trebuie să dețină un program pentru promovarea și menținerea în organizație a unei culturi de securitate.

(2) Programul prevăzut la alin. (1) trebuie să includă cel puțin elementele prevăzute în anexa nr. 2 la prezenta normă.

SECȚIUNEA a 4-a

Factorul uman

Art. 35. — Titularul de autorizație trebuie să evalueze competențele necesare pentru dezafectarea în condiții de securitate și să stabilească cerințe pentru numărul minim și calificarea personalului cu responsabilități în asigurarea securității radiologice.

Art. 36. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească, să actualizeze periodic și să implementeze programe de pregătire a personalului pentru a face față situațiilor noi apărute în activitatea de dezafectare.

SECȚIUNEA a 5-a

Sistemul de păstrare a înregistrărilor

Art. 37. — (1) Pe întreaga durată de viață a instalației, titularul de autorizație trebuie să stabilească, să implementeze, să arhiveze înregistrările relevante, care trebuie să poată fi accesate în perioade rezonabile de timp.

(2) Înregistrările relevante trebuie să fie utilizate pentru elaborarea planului de dezafectare și a reviziilor ulterioare, precum și pentru elaborarea raportului final de dezafectare.

Art. 38. — Titularul de autorizație trebuie să identifice și să includă în planul de dezafectare înregistrările privind proiectul inițial și modificările de proiect, precum și înregistrările privind istoria de operare.

Art. 39. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească, să implementeze și să mențină actualizat un sistem de păstrare a înregistrărilor privind cantitățile, tipurile, caracteristicile și metodele de gospodărire a materialelor și deșeurilor generate, stocate sau transferate în alte instalații, inclusiv a celor eliberate de sub regimul de autorizare conform art. 18.

Art. 40. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze un sistem de păstrare a înregistrărilor care să susțină eliberarea de sub regimul de autorizare a instalației și care trebuie să includă cel puțin:

- a) natura și nivelurile radioactivității reziduale;
- b) deciziile luate și justificarea acestora înainte și după dezafectarea instalației;
- c) informații care justifică faptul că s-a obținut starea finală a instalației așa cum a fost definită în planul final de dezafectare;
- d) condițiile care se aplică în situația eliberării condiționate de sub regimul de autorizare a instalației conform art. 13.

Art. 41. — (1) Toate înregistrările privind activitatea de dezafectare sunt înregistrări permanente și trebuie să fie păstrate conform cerințelor sistemului de management integrat.

(2) Sistemul de management integrat trebuie să prevadă modul de informare a noilor utilizatori ai amplasamentului despre prezența instalației și natura activității desfășurate în trecut.

SECȚIUNEA a 6-a

Cerințe de raportare la CNCAN

Art. 42. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească, să implementeze și să mențină un sistem de raportare la CNCAN.

(2) Procedurile sistemului de raportare trebuie aprobate de CNCAN.

Art. 43. — Titularul de autorizație trebuie să raporteze la CNCAN anual:

- a) progresele în desfășurarea activității de dezafectare;
- b) inventarul de deșeuri radioactive și neradioactive generate în timpul dezafectării;
- c) sumarul rezultatelor monitorizării expunerii la radiații a lucrătorilor și populației;
- d) stadiul resurselor financiare utilizate și disponibilitatea fondurilor pentru etapele ulterioare.

CAPITOLUL IV

Cerințe privind strategia de dezafectare

Art. 44. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească strategia de dezafectare a instalației.

(2) Strategia de dezafectare este una din următoarele:

- a) dezafectare cu demontare imediată;
- b) dezafectare cu demontare întârziată.

(3) Strategia de dezafectare trebuie să fie în conformitate cu politicile și strategiile naționale ale domeniului nuclear.

Art. 45. — În situații excepționale, ca urmare a unui accident sever, prin excepție de la strategiile menționate la art. 44 alin. (2), poate fi luată în considerare și strategia de îngropare.

Art. 46. — (1) Titularul de autorizație trebuie să realizeze strategia de dezafectare cu demontare imediată și trebuie să elaboreze planul inițial de dezafectare și reviziile ulterioare luând în considerare această strategie.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), din considerente de securitate, condiții tehnice, condiții de disponibilitate a capacităților de depozitare definitivă/tratare și condiții de condiționare sau depozitare intermediară sau din considerente financiare, titularul de autorizație poate să treacă la strategia de dezafectare cu demontare întârziată.

(3) În situații speciale, titularul de autorizație poate lua în considerare și o combinație a celor două strategii de dezafectare menționate la art. 44 alin. (2).

Art. 47. — (1) Cu excepția strategiei de dezafectare cu demontare imediată, oricare altă strategie de dezafectare selectată trebuie să fie justificată de către titularul de autorizație.

(2) Justificarea trebuie să conțină motivele pentru care nu s-a ales strategia de dezafectare cu demontare imediată, descrierea opțiunii selectate, durata în timp și etapizarea activităților de dezafectare și starea finală după terminarea tuturor activităților de dezafectare.

Art. 48. — Titularul de autorizație trebuie să demonstreze că, în condițiile strategiei selectate, instalația va fi menținută în stare sigură în orice moment și va fi adusă la starea finală stabilită.

Art. 49. — (1) Pentru situații neprevăzute, când instalația trebuie oprită definitiv înainte de finalizarea duratei de viață prevăzute, titularul de autorizație trebuie să analizeze situația care a generat oprirea definitivă și, dacă este cazul, trebuie să revizuiască strategia de dezafectare.

(2) Dacă oprirea definitivă s-a produs ca urmare a unui accident, înainte de a defini strategia de dezafectare, instalația trebuie adusă și menținută într-o configurație sigură.

Art. 50. — Pentru amplasamentele cu mai multe instalații aparținând aceluiași titular de autorizație sau unor titulari diferiți trebuie stabilită o strategie de dezafectare pentru amplasament, pentru a asigura că interdependențele între instalații sunt luate în considerare la planificarea activităților privind fiecare instalație.

CAPITOLUL V

Cerințe privind finanțarea activității de dezafectare

Art. 51. — (1) Titularul de autorizație trebuie să estimeze costurile aferente activităților de tranziție de la faza de exploatare la faza de dezafectare pentru menținerea instalației în condiții de securitate și costurile aferente activității de dezafectare și trebuie să furnizeze asigurări financiare pentru acoperirea costurilor asociate, inclusiv pentru gospodărirea deșeurilor și materialelor radioactive rezultate.

(2) Titularul de autorizație trebuie să revizuiască costurile estimate pentru dezafectare pe baza reviziei periodice a planului inițial de dezafectare sau pe baza planului final de dezafectare.

Art. 52. — (1) Titularul de autorizație trebuie să se asigure că resursele financiare necesare pentru a acoperi costurile aferente desfășurării în condiții de securitate a activității de dezafectare și pentru gospodărirea deșeurilor rezultate sunt disponibile atunci când sunt necesare.

(2) Resursele financiare pentru dezafectarea instalației și pentru gospodărirea deșeurilor radioactive rezultate trebuie să fie în acord cu costurile estimate și trebuie reconsiderate, dacă situația o impune.

Art. 53. — Pentru instalațiile existente pentru care nu există resurse financiare stabilite pentru dezafectare, titularul de autorizație trebuie să demonstreze că există resursele financiare pentru activitatea de dezafectare, la momentul solicitării la CNCAN a reautorizării sau, după caz, a extinderii autorizației.

Art. 54. — Pentru situația unei opriri definitive neplanificate, titularul de autorizație trebuie să se asigure că resursele

financiare pentru desfășurarea activităților de dezafectare sunt disponibile, atunci când acestea sunt necesare.

Art. 55. — Pentru situația în care este prevăzut ca după dezafectare instalația să fie eliberată de sub regimul de autorizare cu restricție de utilizare, titularul de autorizație trebuie să prevadă resurse financiare pentru monitorizarea, supravegherea și controlul instalației pe durata restricției.

CAPITOLUL VI

Cerințe privind planificarea dezafectării

SECȚIUNEA 1

Planificarea dezafectării

Art. 56. — Titularul de autorizație trebuie să ia în considerare dezafectarea în fazele de amplasare, proiectare, construcție, punere în funcțiune, exploatare și orice modificare majoră a instalației, astfel încât să faciliteze activitățile de dezafectare, să asigure menținerea înregistrărilor instalației, să limiteze contaminarea și activarea și să evite acumularea deșeurilor.

Art. 57. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze un plan inițial de dezafectare conform cu strategia de dezafectare selectată.

(2) Gradul de detaliere a informațiilor conținute în planul de dezafectare depinde de tipul și starea instalației.

Art. 58. — Planul inițial de dezafectare trebuie:

- a) să identifice opțiunea de dezafectare;
- b) să demonstreze fezabilitatea dezafectării și faptul că dezafectarea poate fi desfășurată în condiții de securitate;
- c) să demonstreze că există resurse financiare corespunzătoare și suficiente pentru dezafectare;
- d) să identifice categoriile și să estimeze cantitățile de deșuri radioactive care vor fi generate în timpul dezafectării;
- e) să conțină aspecte de protecție a mediului.

Art. 59. — (1) Titularul de autorizație trebuie să transmită la CNCAN planul inițial de dezafectare, ca suport la cererea de autorizare a fazei de construcție.

(2) Titularul de autorizație trebuie să transmită la CNCAN orice revizie a planului inițial de dezafectare, pentru evaluare și acceptare.

(3) Pentru instalațiile existente, pentru care nu este elaborat un plan inițial de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să elaboreze și să transmită la CNCAN planul inițial de dezafectare în cel mult 2 ani de la intrarea în vigoare a prezentei norme.

Art. 60. — Titularul de autorizație trebuie să actualizeze și să detalieze la fiecare 5 ani planul inițial de dezafectare având în vedere aspecte care includ: modificările majore din instalație, experiența de operare, cerințele de reglementare, evoluția tehnicii și tehnologiei și actualizarea costurilor de dezafectare sau experiența din activități de dezafectare similare, inclusiv apariția unor incidente sau evenimente cu consecințe radiologice relevante pentru dezafectare, după caz.

Art. 61. — Titularul de autorizație trebuie să identifice în planul de dezafectare sistemele și echipamentele existente în instalație care vor fi utilizate în timpul dezafectării și să se asigure că acestea sunt disponibile când sunt necesare.

Art. 62. — Titularul de autorizație trebuie să identifice și să includă în planul de dezafectare schimbările sau modificările sistemelor existente care sunt necesare în timpul dezafectării.

Art. 63. — Titularul de autorizație trebuie să identifice în planul de dezafectare echipamentele și mijloacele specifice activității de dezafectare, altele decât cele existente în instalație care sunt necesare în timpul dezafectării, precum și pe cele necesare gospodăririi deșeurilor radioactive rezultate din activitatea de dezafectare.

Art. 64. — Pentru amplasamentele cu mai multe instalații, titularul de autorizație al fiecărei instalații trebuie să se asigure

că în planul de dezafectare se au în vedere orice interacțiuni și interdependențe dintre instalații, care influențează activitățile de dezafectare sau care influențează activitățile celorlalte instalații.

SECȚIUNEA a 2-a

Oprirea definitivă

Art. 65. — Titularul de autorizație trebuie să notifice CNCAN cu privire la intenția de oprire definitivă a instalației cu cel puțin 2 ani înainte de oprire.

Art. 66. — (1) În cel mult 2 ani de la notificarea intenției de oprire definitivă a instalației, titularul de autorizație trebuie să transmită la CNCAN planul final de dezafectare pentru instalația care este oprită definitiv, cu excepția cazului când închiderea permanentă se datorează unui accident, caz în care termenul de transmitere a planului de dezafectare depinde de starea instalației și de complexitatea activităților de dezafectare.

(2) Prevederile de la alin. (1) se aplică și pentru instalațiile care nu mai sunt în funcțiune în ultimii 2 ani și nu sunt în proces de modernizare sau în fazele de întreținere sau reparare.

SECȚIUNEA a 3-a

Tranziția de la faza de exploatare la cea de dezafectare

Art. 67. — În perioada de tranziție de la faza de exploatare la faza de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să mențină instalația într-o configurație sigură până la obținerea autorizației de dezafectare.

Art. 68. — (1) În perioada de tranziție de la faza de exploatare la faza de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să îndepărteze deșeurile rezultate din operare și combustibilul nuclear care sunt prezente în instalație după oprirea definitivă.

(2) Prin excepție de la alin. (1), în cazul în care îndepărtarea deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat nu este posibilă din punct de vedere tehnic, titularul de autorizație trebuie să prevadă în planul final de dezafectare îndepărtarea acestora ca parte a activității de dezafectare.

SECȚIUNEA a 4-a

Planul final de dezafectare

Art. 69. — (1) Planul final de dezafectare trebuie:

- a) să fie în acord cu strategia de dezafectare propusă pentru instalație;
- b) să fie consistent cu documentația pentru demonstrarea securității pentru dezafectare;
- c) să fie susținut de o evaluare de securitate radiologică;
- d) să descrie activitățile de dezafectare, durata și starea finală a instalației după terminarea activității de dezafectare, lucrările ce se vor realiza în fiecare etapă de dezafectare — dacă este aplicată o abordare a dezafectării pe etape —, să descrie instalațiile, sistemele și echipamentele necesare pentru realizarea activităților de dezafectare;
- e) să descrie resursele umane necesare pentru desfășurarea în condiții de securitate a activităților de dezafectare;
- f) să descrie modul de gestionare a materialelor reziduale și a deșeurilor;
- g) să descrie principiile sistemului de management;
- h) să descrie programul de caracterizare radiologică finală după terminarea activității de dezafectare.

(2) Conținutul-cadru al planului final de dezafectare este prezentat în anexa nr. 3 la prezenta normă.

Art. 70. — (1) În cazul în care se aplică abordarea dezafectării pe etape, titularul de autorizație trebuie să revizuiască planul final de dezafectare ori de câte ori se impune, dar cel puțin înainte de fiecare etapă de dezafectare.

(2) Revizuirea planului final de dezafectare trebuie să reflecte schimbările în strategia de dezafectare, abaterile de la planificarea activităților, experiența obținută din desfășurarea

activităților, schimbările cerințelor de reglementare, apariția unor incidente sau situații cu consecințe pentru desfășurarea activităților de dezafectare.

Art. 71. — În timpul elaborării și actualizării planului final de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să determine cantitatea și tipul materialelor și deșeurilor radioactive existente în instalație prin caracterizare radiologică detaliată și pe baza înregistrărilor colectate în perioada de operare.

SECȚIUNEA a 5-a

Verificarea securității radiologice

Art. 72. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze o documentație pentru demonstrarea securității, care să cuprindă toate aspectele relevante pentru securitate în timpul dezafectării.

(2) Documentația pentru demonstrarea securității trebuie utilizată pentru evaluarea implicațiilor modificărilor din instalație și schimbărilor din activitățile de dezafectare asupra securității.

(3) Conținutul documentației pentru demonstrarea securității este prevăzut în anexa nr. 4 la prezenta normă și trebuie să conțină cel puțin:

- dinamica modificărilor în starea instalației;
- instalații, sisteme și echipamente noi sau modificate;
- gospodărirea cantităților mari de materiale radioactive;
- aspecte de securitate convențională și de protecție la radiații, ca rezultat al demolărilor și demontărilor, precum și lucrul în medii neobișnuite.

(4) Documentația pentru demonstrarea securității trebuie să fie în acord cu planul final de dezafectare.

Art. 73. — (1) În susținerea planului final de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să elaboreze evaluarea de securitate radiologică.

(2) Evaluarea de securitate prevăzută la alin. (1) trebuie elaborată conform reglementărilor specifice emise de CNCAN.

Art. 74. — Titularul de autorizație trebuie să evalueze și să revizuiască documentația pentru demonstrarea securității pentru a reflecta realitatea:

- înainte de fiecare etapă majoră în desfășurarea activității de dezafectare; sau
- când se intenționează modificări ale planului de dezafectare, când sunt modificări ale cerințelor de reglementare sau modificări ale altor aspecte cu implicații asupra securității.

Art. 75. — (1) Ori de câte ori este necesar și în conformitate cu prevederile cuprinse în art. 80, la intervale nu mai lungi de 10 ani, titularul de autorizație trebuie să evalueze securitatea radiologică a instalației aflate în dezafectare.

(2) Evaluarea prevăzută la alin. (1) se face față de cerințele CNCAN prevăzute în reglementări și în limitele și condițiile de autorizare și trebuie să demonstreze conformitatea cu activitățile de dezafectare planificate și cu cerințele de reglementare.

(3) Titularul de autorizație trebuie să identifice și să evalueze semnificația abaterilor de la securitate față de cerințele curente aplicabile și să rezolve orice abatere identificată.

(4) Evaluarea prevăzută la alin. (1) trebuie să ia în considerare efectele cumulative ale schimbărilor în proceduri, ale modificărilor aduse instalației și structurii organizatorice, dezvoltările tehnologice, experiența acumulată în dezafectare și îmbătrânirea structurilor, sistemelor și componentelor (denumite în continuare SSC).

(5) Titularul de autorizație trebuie să evalueze și pericolele neradiologice, situație în care prevederile alin. (1)—(4) trebuie aplicate corespunzător.

SECȚIUNEA a 6-a

Autorizarea activității de dezafectare

Art. 76. — Titularul de autorizație trebuie să transmită la CNCAN planul final de dezafectare în susținerea cererii de autorizare a activității de dezafectare.

Art. 77. — (1) Activitatea de dezafectare se autorizează de CNCAN.

(2) Activitatea de dezafectare poate fi autorizată de CNCAN pe etape.

(3) Etapele de dezafectare trebuie descrise în planul final de dezafectare.

(4) Documentația tehnică-suport la cererea de autorizare a activității de dezafectare care trebuie transmisă de titularul de autorizație la CNCAN este prevăzută în anexa nr. 5 la prezenta normă.

CAPITOLUL VII

Cerințe privind desfășurarea activităților de dezafectare

SECȚIUNEA 1

Cerințe privind desfășurarea activităților de dezafectare

Art. 78. — Titularul de autorizație trebuie să desfășoare activitatea de dezafectare în conformitate cu autorizația de dezafectare și cu toate celelalte cerințe aplicabile prevăzute în legislația națională.

Art. 79. — (1) În situația în care este selectată strategia de dezafectare cu demontare întârziată, titularul de autorizație trebuie să mențină instalația în condiții de securitate și, în măsura în care este posibil, într-o configurație pasivă astfel încât activitățile ulterioare de decontaminare și/sau demontare să poată fi făcute în condiții de securitate.

(2) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze programe de întreținere, de monitorizare și supraveghere a condițiilor de securitate pe perioada de întârziere.

(3) Programele prevăzute la alin. (2) trebuie să fie aprobate de CNCAN.

Art. 80. — Înainte de utilizarea oricărei tehnologii de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să demonstreze că acestea sunt sigure și pot conduce într-un mod eficace la rezultatul așteptat.

Art. 81. — Titularul de autorizație trebuie să selecteze tehnicile și tehnologiile de dezafectare astfel încât:

- să optimizeze protecția la radiații și securitatea radiologică;
- să asigure protecția mediului înconjurător;
- să minimizeze generarea de deșeuri radioactive;
- să minimizeze orice potențial impact negativ asupra stocării și depozitării deșeurilor radioactive.

Art. 82. — (1) Pe măsură ce activitatea de dezafectare avansează, titularul de autorizație trebuie să evalueze importanța SSC cu funcții de securitate și să le clasifice corespunzător.

(2) Evaluarea importanței SSC cu funcții de securitate trebuie să se regăsească în documentația de evaluare a securității.

Art. 83. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze și să implementeze programe de întreținere, testare, supraveghere și inspecție a SSC și a altor echipamente importante pentru securitatea radiologică și să asigure că acestea sunt disponibile, fiabile și funcționale, conform celor stabilite în documentația pentru demonstrarea securității.

(2) Programele prevăzute la alin. (1) trebuie să considere limitele și condițiile de operare și trebuie să fie reevaluate în lumina experienței și schimbărilor continue ale instalației în timpul activității de dezafectare.

Art. 84. — Titularul de autorizație trebuie să considere îmbătrânirea SSC și a altor echipamente importante pentru securitatea radiologică și să stabilească cerințe pentru întreținerea, testarea și inspecția acestora.

Art. 85. — Titularul de autorizație trebuie să înregistreze, să păstreze, să evalueze și să analizeze datele privind întreținerea, testarea, supravegherea și inspecția SSC, precum și a altor echipamente relevante pentru securitatea radiologică și, dacă se impune, vor fi implementate măsuri corective.

Art. 86. — (1) Înainte de începerea oricărei acțiuni de defaectare, titularul de autorizație trebuie să evalueze impactul acesteia asupra securității radiologice și aceasta trebuie să fie supusă aprobării interne, în conformitate cu prevederile art. 26.

(2) Evaluarea impactului trebuie să considere evenimentele postulate de cauze externe și interne.

(3) Evenimentele postulate de cauze externe și interne sunt prevăzute în anexa nr. 6 la prezenta normă.

(4) Titularul de autorizație trebuie să considere efectul advers al acțiunilor de defaectare efectuate în paralel asupra securității radiologice.

Art. 87. — Titularul de autorizație trebuie să controleze modificările în desfășurarea acțiunilor de defaectare planificate în conformitate cu semnificația lor pentru securitate și să se asigure că acestea nu afectează securitatea radiologică.

SECȚIUNEA a 2-a

Experiența dobândită în defaectare

Art. 88. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze aranjamente pentru utilizarea experienței dobândite, să colecteze, să monitorizeze, să analizeze și să documenteze într-un mod sistematic datele și evenimentele din instalația proprie și din experiența altor instalații care pot contribui la asigurarea securității radiologice a activității de defaectare.

Art. 89. — Titularul de autorizație trebuie să asigure că sunt implementate măsuri preventive pentru evitarea evenimentelor care pot afecta securitatea radiologică.

Art. 90. — (1) După orice eveniment anormal apărut în timpul defaectării care a afectat semnificativ securitatea radiologică, titularul de autorizație trebuie să facă investigații și să implementeze măsuri corective pentru a preveni repetarea acestora și pentru restabilirea nivelului de securitate conform documentației pentru demonstrarea securității.

(2) Titularul de autorizație trebuie să asigure diseminarea în cadrul organizației a lecțiilor învățate în urma unor astfel de evenimente.

SECȚIUNEA a 3-a

Gospodărirea deșeurilor radioactive și a altor materiale

Art. 91. — Titularul de autorizație trebuie să gestioneze, în condiții de securitate, deșeurile radioactive și alte materiale radioactive, inclusiv cele fisionabile, materialele supuse controlului de garanții nucleare, precum și materialele neradioactive sau materialele periculoase mixte generate din defaectare.

Art. 92. — În timpul elaborării și reviziei planului final de defaectare, titularul de autorizație trebuie să determine cantitatea și tipul materialelor radioactive existente în instalație, printr-o caracterizare radiologică detaliată și pe baza înregistrărilor colectate în perioada de operare.

Art. 93. — (1) Înainte de începerea activității de defaectare, titularul de autorizație trebuie să asigure capacitatea adecvată de manipulare, sortare, caracterizare, tratare, condiționare și stocare, precum și ambalaje pentru transportul deșeurilor radioactive, când acestea sunt necesare.

(2) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze, să documenteze și să implementeze mecanisme pentru activitățile prevăzute la alin. (1) și să optimizeze reducerea volumului deșeurilor radioactive generate în timpul defaectării.

Art. 94. — Titularul de autorizație trebuie să asigure trasabilitatea deșeurilor radioactive și să păstreze înregistrările privind materialele eliberate de sub regimul de autorizare, în conformitate cu prevederile art. 18, precum și deșeurile neradioactive generate în timpul defaectării.

SECȚIUNEA a 4-a

Pregătirea și răspunsul la urgență

Art. 95. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze planul de răspuns la urgență pe amplasament pentru toate activitățile de defaectare cuprinse în autorizație, în conformitate cu prevederile reglementărilor specifice emise de CNCAN.

(2) Planul de răspuns la urgență trebuie revizuit periodic astfel încât să reflecte schimbările în starea instalației și în pericolele asociate pe durata defaectării.

SECȚIUNEA a 5-a

Sistemul de siguranță și protecție fizică

Art. 96. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze măsuri pentru a asigura protecția fizică și siguranța instalațiilor pentru gospodărirea deșeurilor radioactive pentru a preveni accesul neautorizat al persoanelor și îndepărtarea neautorizată de materiale radioactive din instalație.

(2) Cerințele privind protecția fizică și sistemul de securitate sunt prevăzute în reglementări specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 6-a

Sistemul de control al materialelor supuse sistemului de garanții nucleare

Art. 97. — Titularul de autorizație trebuie să gestioneze deșeurile radioactive supuse sistemului de garanții nucleare conform reglementărilor specifice emise de CNCAN.

CAPITOLUL VIII

Cerințe privind finalizarea activităților de defaectare

SECȚIUNEA 1

Finalizarea activității de defaectare

Art. 98. — (1) După finalizarea activității de defaectare, titularul de autorizație trebuie să actualizeze planul de caracterizare radiologică finală care să reflecte situația radiologică finală existentă.

(2) Conținutul planului de caracterizare radiologică finală este prevăzut în anexa nr. 7 la prezenta normă.

Art. 99. — (1) Titularul de autorizație trebuie să efectueze caracterizarea radiologică finală conform planului prevăzut la art. 98 și să elaboreze raportul de caracterizare radiologică finală.

(2) Conținutul raportului de caracterizare radiologică finală este prevăzut în anexa nr. 8 la prezenta normă.

(3) Raportul de caracterizare radiologică finală trebuie transmis spre analiză și aprobare la CNCAN.

Art. 100. — (1) Titularul de autorizație trebuie să dețină aranjamente pentru evaluarea independentă a raportului de caracterizare radiologică finală.

(2) Evaluarea independentă trebuie să includă și verificarea prin sondaj a rezultatelor măsurărilor efectuate în cadrul caracterizării radiologice finale.

(3) Evaluarea independentă trebuie efectuată de o organizație recunoscută de CNCAN.

Art. 101. — (1) La finalizarea lucrărilor de dezafectare titularul de autorizație trebuie să elaboreze raportul final de dezafectare.

(2) Raportul final de dezafectare trebuie să demonstreze că starea finală a instalației sau a amplasamentului a fost realizată conform celor prevăzute în planul de dezafectare.

(3) Raportul final de dezafectare trebuie transmis la CNCAN pentru evaluare și aprobare.

(4) Conținutul-cadru al raportului final de dezafectare este prevăzut în anexa nr. 9 la prezenta normă.

Art. 102. — Titularul de autorizație trebuie să asigure că înregistrările relevante, precum și raportul final de dezafectare sunt disponibile și accesibile pentru viitorul proprietar la finalizarea activității de dezafectare.

Art. 103. — (1) La finalizarea activității de dezafectare, titularul de autorizație trebuie să solicite la CNCAN eliberarea de sub regimul de autorizare a instalației.

(2) Conținutul documentației tehnice-anexă la cererea de obținere a certificatului de eliberare de sub regimul de autorizare a instalației este prevăzut în anexa nr. 10 la prezenta normă.

SECȚIUNEA a 2-a

Eliberarea de sub regimul de autorizare

Art. 104. — După finalizarea activității de dezafectare și obținerea certificatului de eliberare de sub regimul de autorizare, titularul de autorizație este eliberat de responsabilitatea asupra instalației.

Art. 105. — (1) În situația în care eliberarea de sub regimul de autorizare este condiționată cu restricții de utilizare, titularul de autorizație trebuie să implementeze programul de supraveghere și monitorizare corespunzător cu perioada restricției.

(2) Limitele și condițiile restricției sunt stabilite de CNCAN și sunt stipulate în certificatul de eliberare condiționată de sub regimul de autorizare.

Art. 106. — În situația în care eliberarea de sub regimul de autorizare este pentru o parte din instalație sau din amplasament, titularul de autorizație trebuie să solicite la CNCAN modificarea autorizației de dezafectare.

CAPITOLUL IX

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 107. — Autorizațiile de dezafectare emise de CNCAN înainte de intrarea în vigoare a prezentei norme rămân valabile până la expirarea acestora.

Art. 108. — Aprobările planului de dezafectare inițial și ale oricărei revizii a acestuia, emise de CNCAN înainte de intrarea în vigoare a prezentei norme, rămân valabile până la expirarea acestora.

Art. 109. — Următoarele anexe fac parte integrantă din prezenta normă:

- a) Anexa nr. 1 — Definiții, termeni, abrevieri;
- b) Anexa nr. 2 — Elementele programului de promovare și menținere a culturii de securitate;
- c) Anexa nr. 3 — Conținutul-cadru și formatul planului final de dezafectare;
- d) Anexa nr. 4 — Conținutul-cadru al documentației pentru demonstrarea securității;
- e) Anexa nr. 5 — Lista documentelor care trebuie transmise la CNCAN ca suport la cererea de autorizare a activității de dezafectare;
- f) Anexa nr. 6 — Evenimente postulate;
- g) Anexa nr. 7 — Conținutul și formatul planului de caracterizare radiologică finală;
- h) Anexa nr. 8 — Conținutul și formatul raportului de caracterizare radiologică finală;
- i) Anexa nr. 9 — Conținutul și formatul raportului final de dezafectare;
- j) Anexa nr. 10 — Lista documentelor care trebuie transmise la CNCAN ca suport la cererea pentru eliberarea de sub regimul de autorizare.

*ANEXA Nr. 1
la normă*

Definiții, termeni, abrevieri

Abordarea gradată — aplicarea cerințelor de securitate corespunzător caracteristicilor activităților sau surselor de radiații, precum și cu mărirea și riscurile expunerii;

Autorizație — documentul emis de CNCAN prin care se acordă permisiunea de a desfășura o activitate nucleară în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu reglementările în vigoare și cu condițiile specifice prevăzute în acel document. Prin *autorizație* se înțeleg și certificatele emise de CNCAN;

CNCAN — Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare;

Cultura de securitate — ansamblul caracteristicilor și atitudinilor organizației și indivizilor care stabilesc că aspectele de protecție radiologică și securitate nucleară sunt prioritare și primesc atenția corespunzătoare în funcție de importanța lor;

Decontaminare — procesul deliberat de îndepărtare completă sau parțială a contaminanților prin procese fizice, chimice sau biologice;

Dezafectare — acțiuni administrative și tehnice luate pentru eliberarea unor părți sau a întregii instalații de sub regimul de autorizare;

Documentație pentru demonstrarea securității — colecție de documente care conțin argumente, dovezi și date pentru demonstrarea securității unei instalații sau activități;

Acțiuni de dezafectare — procedurile, procesele și activitățile de lucru așa cum sunt descrise în planul final de dezafectare;

Eliberare condiționată de sub regimul de autorizare — procesul prin care materialele provenite din practici din domeniul nuclear sau rezultate în urma intervenției referitoare la expuneri cronice la radiații, având concentrațiile activității masice și contaminarea superficială inferioare nivelurilor de eliberare condiționată de sub regimul de autorizare stabilite/aprobate de CNCAN, sunt declarate libere pentru utilizare cu anumite restricții, conform condițiilor pentru eliberarea respectivă;

Eliberare necondiționată de sub regimul de autorizare — procesul prin care materialele provenite din practici din domeniul nuclear sau rezultate în urma intervenției referitoare la expuneri cronice la radiații, având concentrațiile activității masice și contaminarea superficială inferioare nivelurilor de

eliberare necondiționată de sub regimul de autorizare, sunt declarate libere pentru utilizare nerestricțivă;

Evaluarea de securitate — evaluarea tuturor aspectelor de amplasare, proiectare, exploatare și dezafectare ale unei instalații autorizate care sunt relevante pentru protecție și securitate;

Eveniment — orice întâmplare neintenționată făcută de către operator, inclusiv erori de operare, defectarea echipamentelor sau alte avarii, și întâmplări făcute intenționat ale căror consecințe sau posibile consecințe nu pot fi neglijate din punctul de vedere al securității radiologice;

Finalizarea activității de dezafectare — proces prin care acțiunile de dezafectare, așa cum sunt definite în planul final de dezafectare, sunt declarate terminate;

Funcția de securitate — un scop specific care trebuie îndeplinit pentru asigurarea securității nucleare și radiologice;

Incident — orice eveniment neintenționat, inclusiv erori de operare, avarii ale echipamentelor, evenimente de inițiere, precursori de accidente sau acțiuni neautorizate, făcute cu intenție sau fără intenție, cu consecințe sau posibile consecințe care nu pot fi neglijate din punctul de vedere al securității radiologice;

Instalație nucleară sau radiologică — instalația și amplasamentul, clădirile și echipamentele aferente în care materialele nucleare sau radioactive au fost sau încă sunt produse, procesate, utilizate, manipulate, stocate sau depozitate definitiv;

Instalație radiologică medicală, industrială, de cercetare relevantă — instalație radiologică de o mărime la care se impune considerarea aspectelor de securitate radiologică în timpul dezafectării. Exemple tipice de astfel de instalații: instalații de producere de radioizotopi, acceleratori de electroni peste 10 MeV, ansamble critice, instalații contaminate, instalații care utilizează surse deschise de radiații;

Îmbătrânire — proces în care caracteristicile unei structuri, unui sistem sau unei componente se schimbă progresiv în timp sau datorită utilizării;

Managementul îmbătrânirii — acțiuni tehnice, de operare sau de întreținere întreprinse pentru controlul în limite acceptabile al degradării prin îmbătrânire a structurilor, sistemelor sau componentelor;

Oprirea definitivă a unei instalații — încetarea definitivă a activităților de operare a instalației nucleare sau radiologice, fără intenția de a fi repornită;

Plan de dezafectare — document inițial sau final care detaliază informațiile despre conceptul și etapizarea acțiunilor de dezafectare și demontare a unei instalații;

Plan inițial de dezafectare — documentul care se elaborează și se transmite la CNCAN ca suport la cererea de autorizare a fazei de construcție;

Plan final de dezafectare — documentul care se elaborează și se transmite la CNCAN spre aprobare ca suport la cererea de autorizare a activității de dezafectare;

Plan actualizat de dezafectare — termen general utilizat pentru orice plan de dezafectare ulterior planului inițial de dezafectare și anterior planului final de dezafectare;

Persoana reprezentativă — o persoană care primește o doză reprezentativă pentru persoanele cele mai expuse din rândul

populației, cu excepția persoanelor care au obiceiuri extreme sau neobișnuite;

Politica de securitate — un document declarativ prin care titularul de autorizație se angajează să susțină un înalt nivel de securitate prin obiective și țeluri clare și prin alocarea de resurse pentru îndeplinirea acestor țeluri. Politica de securitate este emisă ca un document separat al sistemului de management sau ca document public, ca parte a politicii organizației.

Restricție de utilizare — utilizarea unui amplasament sau a unei clădiri cu restricție din motive de protecție la radiații sau securitate. Restricția include în general interzicerea unei activități particulare.

Strategia de dezafectare — una din următoarele:

Strategia de dezafectare cu demontare imediată — strategia în care echipamentele, structurile și părțile din instalație care sunt contaminate sau conțin materiale radioactive sunt îndepărtate sau decontaminate la niveluri care permit eliberarea necondiționată de sub regimul de autorizare sau eliberarea condiționată de sub regimul de autorizare cu restricții impuse de CNCAN. În acest caz, implementarea activităților de dezafectare începe la scurt timp după închiderea permanentă. Strategia implică dezafectarea promptă și completă și îndepărtarea sau procesarea tuturor materialelor radioactive din instalație într-o altă instalație autorizată fie pentru stocare, fie pentru depozitare definitivă.

Strategia de dezafectare cu demontare întârziată — strategia de dezafectare în care părți din instalație care conțin contaminanți radioactivi sunt fie procesate, fie plasate în astfel de condiții care să permită stocarea și menținerea în condiții de securitate până când pot fi decontaminate și/sau demontate la niveluri care permit ca instalația să fie eliberată pentru alte utilizări. Perioada în care acele părți din instalație sunt stocate și menținute se numește perioadă de amânare.

Îngropare — strategia de dezafectare în care contaminanții radioactivi sunt încapsulați într-un material cu o structură rezistentă pe termen lung, până când radioactivitatea scade până la un nivel care permite eliberarea nerestricțivă de sub regimul de autorizare sau, după caz, eliberarea condiționată de sub regimul de autorizație cu restricții impuse de CNCAN;

Criteriul pentru starea finală — un criteriu predeterminat care definește punctul la care anumite activități sau procese sunt considerate finalizate;

Structuri, sisteme, echipamente componente (SSC) — un termen general care cuprinde toate elementele unei instalații sau activități care contribuie la realizarea protecției și securității, cu excepția factorului uman. Structurile sunt elemente pasive cum ar fi: clădiri, rezervoare, ecrane de protecție etc. Un sistem cuprinde câteva componente astfel asamblate care realizează o funcție specifică. O componentă este un element distinct al unui sistem.

Titular de autorizație — persoană fizică sau persoană juridică de drept public sau privat căreia îi revine răspunderea generală pentru orice activitate nucleară, orice instalație sau orice sursă de radiații autorizată;

Utilizare fără restricții — utilizarea unui amplasament sau a unei clădiri eliberate de sub regimul de autorizare, fără nicio restricție din punct de vedere radiologic

Elementele programului de promovare și menținere a culturii de securitate

1. Promovarea angajamentului individual și colectiv, la toate nivelurile organizației, pentru securitatea radiologică;
2. Asigurarea unei înțelegeri comune a aspectelor-cheie ale culturii de securitate în organizație;
3. Asigurarea de mijloace prin care organizația susține atât indivizii, cât și echipele din care fac parte în realizarea sarcinilor în condiții de securitate și orientate spre succes;
4. Încurajarea participării lucrătorilor, a reprezentanților acestora și a oricărei persoane relevante în elaborarea și implementarea politicilor, regulamentelor și procedurilor de securitate radiologică;

5. Asigurarea răspunderii organizației și a indivizilor la toate nivelurile în ceea ce privește securitatea radiologică;
6. Încurajarea comunicării deschise referitoare la securitatea radiologică;
7. Încurajarea unei atitudini interogative și deschise la învățare continuă și descurajarea automulțumirii în ceea ce privește protecția și securitatea radiologică;
8. Furnizarea de mijloace prin care organizația în mod continuu dezvoltă și consolidează cultura de securitate, inclusiv prin pregătire adecvată.

Conținutul-cadru și formatul planului final de dezafectare**1. Introducere**

- a) Cadru de reglementare; cerințe de dezafectare;
- b) Cerințe de securitate pentru dezafectare.

2. Descrierea instalației

- a) Localizarea amplasamentului și descriere;
- b) Descrierea clădirilor și sistemelor;
- c) Starea radiologică a instalației nucleare:
 - (i) descrierea structurilor, sistemelor și echipamentelor contaminate;
 - (ii) contaminarea solului, subsolului, apelor de suprafață, apelor subterane;
- d) Istoricul operării instalației:
 - (i) istoricul autorizării instalației;
 - (ii) descrierea evenimentelor care pot afecta dezafectarea;
 - (iii) descrierea activităților anterioare de dezafectare.

3. Strategia de dezafectare

- a) Strategia de dezafectare;
- b) Justificarea strategiei de dezafectare selectate.

4. Managementul proiectului de dezafectare

- a) Cerințe legale;
- b) Descrierea managementului de proiect;
- c) Organizarea și responsabilitățile în cadrul managementului de proiect;
- d) Pregătirea și calificarea personalului;
- e) Contractorii; managementul contractorilor.

5. Acțiuni de dezafectare

- a) Dezafectarea structurilor contaminate;
- b) Dezafectarea sistemelor și echipamentelor contaminate;
- c) Managementul solului contaminat;
- d) Managementul apelor de suprafață și subterane contaminate;
- e) Programarea activităților de dezafectare.

6. Inspecție și întreținere

- a) Echipamentele și sistemele care necesită inspecție și întreținere pe durata dezafectării;
- b) Programarea inspecțiilor și a întreținerii.

7. Gestionarea deșeurilor radioactive

- a) Identificarea fluxurilor de deșeuri radioactive;
- b) Estimarea tipurilor și cantităților de deșeuri radioactive, inclusiv a deșeurilor amestecate cu deșeuri cu alte proprietăți periculoase;
- c) Identificarea opțiunilor de depozitare definitivă.

8. Estimarea costurilor și a mecanismelor de finanțare

- a) Estimarea costurilor;
- b) Mecanisme de finanțare.

9. Evaluarea de securitate

- a) Identificarea criteriilor semnificative pentru securitate;
 - b) Limite și condiții pentru dezafectare;
 - c) Analiza dozelor la acțiunile de dezafectare în situații normale;
 - d) Analiza riscurilor la evenimente și incidente;
 - e) Evaluarea consecințelor radiologice;
 - f) Măsuri de prevenire și minimizare a consecințelor;
 - g) Evaluarea riscurilor neradiologice.
- 10. Evaluarea impactului asupra mediului**
- a) Programul de monitorizare a mediului;
 - b) Programul de monitorizare și control al eliberărilor de efluenți.

11. Securitatea radiologică

- a) Programul de radioprotecție;
- b) Controlul criticității;
- c) Planul de sănătate și securitate a muncii (industrială);
- d) Programul de înregistrare și arhivare a datelor;
- e) Evaluarea și optimizarea programului de radioprotecție;
- f) Estimarea dozelor și optimizarea acestora;
- g) Criteriile de eliberare de sub regimul de autorizare;
- h) Caracterizarea radiologică.

12. Sistemul de management integrat

- a) Organizare și responsabilități;
- b) Documentele sistemului de management;
- c) Controlul documentelor;
- d) Controlul și testarea echipamentelor de măsură;
- e) Acțiuni corective;
- f) Înregistrările privind sistemul de management;
- g) Audituri și controale.

13. Planificarea, pregătirea și răspunsul la urgență

- a) Organizare și responsabilități;
- b) Situații de urgență;
- c) Înregistrări și raportări.

14. Protecția fizică și garanțiile nucleare

- a) Organizare și responsabilități;
- b) Programul de protecție fizică;
- c) Programul de garanții nucleare.

15. Planul de caracterizare radiologică finală

Conținutul-cadru al documentației pentru demonstrarea securității

1. Descrierea amplasamentului, descrierea instalației, descrierea activităților și fazelor de dezafectare;
2. Programul de caracterizare radiologică a instalației;
3. Demonstrarea modului de asigurare a securității, atât pentru operarea normală, cât și pentru situații de accident cu referire la riscurile radiologice și clasice (convenționale), descrierea scenariilor de accident cu consecințe radiologice, precum și deversările;
4. Descrierea detaliată a funcțiilor de securitate pentru toate SSC cu funcții importante pentru securitatea nucleară, descrierea bazelor lor de proiectare și funcționare în toate etapele de dezafectare;
5. Descrierea evenimentelor și accidentelor anticipate pentru durata dezafectării;
6. Reglementări, coduri și standarde aplicabile pentru dezafectare;
7. Descrierea structurii organizatorice și a sistemului de management pentru activitatea de dezafectare;
8. Documentația privind evaluarea aspectelor de securitate ale amplasamentului;
9. Obiectivele generale de securitate ale activității de dezafectare, descrierea proiectului și a ipotezelor considerate pentru îndeplinirea obiectivelor fundamentale de securitate;

10. Descrierea analizei de securitate nucleară realizată pentru evaluarea securității instalației față de evenimentele postulate, față de criteriile de securitate și limitele de eliberări radiologice. Evenimentele postulate sunt prevăzute în anexa nr. 6 la normă;

11. Evaluare de securitate a riscurilor neradiologice, inclusiv protecția la incendiu;

12. Descrierea procedurilor operaționale de răspuns la urgențe pe amplasament, precum și a ghidurilor privind gestionarea accidentelor, a prevederilor de control și testare, a prevederilor privind calificarea și pregătirea personalului, a programelor de diseminare a experienței de dezafectare, managementul îmbătrânirii;

13. Bazele tehnice și descrierea limitelor și condițiilor de operare;

14. Descrierea politicii, a strategiei, a metodelor și prevederilor de securitate radiologică;

15. Descrierea programului de gospodărire a deșeurilor radioactive pe amplasament, precum și a eliberărilor de sub regimul de autorizare.

LISTA**documentelor care trebuie transmise la CNCAN ca suport la cererea de autorizare a activității de dezafectare**

1. Decizia privind oprirea definitivă a instalației, în vederea dezafectării, emisă de proprietarul instalației;
2. Decizie privind persoana responsabilă pentru desfășurarea activității de dezafectare;
3. Decizie privind numirea responsabilului/responsabililor cu securitatea radiologică;
4. Decizie privind numirea expertului/expertilor calificat/calificați în securitate radiologică;
5. Documente care să ateste capabilitatea tehnică și autorizațiile prevăzute de lege, atât pentru instalație, cât și pentru personalul implicat în activitățile de dezafectare;
6. Document care să dovedească disponibilitatea resurselor materiale și financiare;

7. Planul final de dezafectare aprobat de CNCAN;
8. Documentația pentru demonstrarea securității, elaborată conform anexei nr. 4 la normă;
9. Lista contractorilor implicați în activitatea de dezafectare și autorizațiile aferente, responsabilitățile acestora și interfața dintre aceștia și titularul autorizației de dezafectare;
10. Lista aparatului dozimetric;
11. Dovada achitării taxelor pentru autorizarea activității de dezafectare;
12. Raport care să descrie acțiunile de curățare, incluzând îndepărtarea deșeurilor radioactive operaționale și a combustibilului nuclear uzat în timpul perioadei de tranziție.

Evenimente postulate**1. Evenimente externe postulate**

- a) Fenomene naturale:
 - condiții de vreme extreme — precipitații: ploaie, ninsoare, gheață, vânt, fulger, temperaturi ridicate sau scăzute, umiditate;
 - inundații;
 - cutremur;
 - incendii din cauze naturale;
 - efecte asupra faunei și florei terestre și acvatice;
 - combinații ale fenomenelor naturale.
- b) Fenomene induse de om:
 - incendii, explozii sau eliberări de substanțe corozive/periculoase;
 - accidente datorate căderilor de avioane;
 - explozii datorate unor defecțiuni structurale/mecanice în instalațiile din vecinătate;

- inundații;
- pierderea alimentării cu energie;
- greve și revolte civile;
- combinații de fenomene induse de om.

2. Evenimente interne postulate

- Pierderea energiei și pierderea de fluide: energia electrică, aer și aer sub presiune, vid, apă supraîncălzită și abur, agent de răcire, agenți chimici, pierderea ventilației;
- Utilizare necorespunzătoare de electricitate și chimicale;
- Defecțiuni mecanice;
- Defecțiuni ale instrumentației și aparatului de control, greșeli umane;
- Explozii și incendii interne;
- Inundații, supraumplerea vaselor.

*ANEXA Nr. 7
la normă***Conținutul și formatul planului de caracterizare radiologică finală****1. Descrierea instalației nucleare:**

- a) tipul și amplasarea instalației;
- b) starea existentă a amplasamentului;
- c) starea existentă a instalației.

2. Fundamentarea:

- a) motivele dezafectării;
- b) abordarea managementului dezafectării.

3. Istoricul de operare:

- a) autorizații deținute înainte de dezafectare;
- b) acțiunile realizate înainte de dezafectare;
- c) incidentele din timpul operării și dezafectării.

4. Acțiunile de dezafectare:

- a) obiectivele dezafectării;
- b) rezultatele supravegheților radiologice precedente;
- c) proceduri de decontaminare și demontare utilizate.

5. Proceduri de monitorizare radiologică finală:

- a) prelevare de probe;
- b) echipamente/instrumente/tehnici și instrucțiuni selectate;
- c) proceduri/metodele selectate.

*ANEXA Nr. 8
la normă***Conținutul și formatul raportului de caracterizare radiologică finală****1. Acțiuni de dezafectare — rezultatele caracterizărilor radiologice anterioare****2. Procedurile utilizate pentru caracterizarea radiologică finală****3. Rezultatele caracterizării radiologice finale:**

- a) sumarul rezultatelor;
- b) tehnicile utilizate pentru evaluarea datelor;
- c) evaluarea statistică;

- d) compararea rezultatelor obținute cu limitele și condițiile specificate în reglementări;
- e) evaluarea acceptabilității.

4. Concluziile raportului de caracterizare radiologică finală

5. **Anexe** — datele obținute în cadrul caracterizării radiologice finale, harta punctelor de măsurători efectuate etc.

*ANEXA Nr. 9
la normă***Conținutul și formatul raportului final de dezafectare****1. Descrierea instalației înainte de dezafectare și descrierea stării finale a instalației aflate în dezafectare;****2. Obiectivele dezafectării, rezumatul etapelor de autorizare;****3. Criteriile radiologice utilizate pentru eliberarea de sub regimul de autorizare pentru echipamente, clădiri și/sau amplasament;****4. Descrierea activităților de dezafectare desfășurate;****5. Descrierea oricăror clădiri, structuri sau echipamente nedezafectate sau parțial dezafectate, la momentul eliberării de sub regimul de autorizare și la momentul utilizării în alt scop;****6. Structuri, zone sau echipamente desemnate pentru utilizare restrictivă;****7. Raportul de caracterizare radiologică finală;****8. Inventarul materialelor radioactive generate, inclusiv cantitățile și tipurile de deșeuri rezultate în timpul dezafectării, și locul de stocare și/sau de depozitare definitivă;****9. Inventarul de materiale, echipamente și încăperi care au atins nivelul de eliberare de sub cerințele de autorizare;****10. Situația oricăror evenimente anormale și incidente apărute în timpul dezafectării;****11. Situația dozelor ocupaționale sau pentru populație primite în timpul dezafectării;****12. Descrierea experienței câștigate, lecțiile învățate și concluziile finale.***ANEXA Nr. 10
la normă***LISTA****documentelor care trebuie transmise la CNCAN ca suport la cererea pentru eliberarea de sub regimul de autorizare****1. Cerere pentru obținerea certificatului;****2. Raportul final de dezafectare;****3. Rezumatul raportului de supraveghere radiologică;****4. Avizul sanitar;****5. Avizul/Acordul de mediu;****6. Evaluarea independentă a raportului de caracterizare radiologică finală, incluzând verificarea prin sondaj a rezultatelor măsurătorilor efectuate în cadrul caracterizării radiologice finale;****7. Programul de reconstrucție ecologică a amplasamentului, dacă este necesar.**

GVERNUL ROMÂNIEI
COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE

ORDIN

pentru aprobarea Normei privind cerințele de securitate pentru activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 729/2018 privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare, având în vedere art. 5 alin. (1) și art. 35 lit. a) din Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare; luând în considerare Referatul de specialitate nr. 20.846 din 2.03.2022, elaborat de Serviciul radioprotecție, deșeurii radioactive și transport,

președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Norma privind cerințele de securitate pentru activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — La data publicării prezentului ordin se abrogă Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul

Activităților Nucleare nr. 148/2017 pentru aprobarea Normelor privind cerințele de securitate pentru activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 629 din 2 august 2017.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare,
Cantemir-Marian Ciurea-Ercău

București, 26 mai 2022.
Nr. 103.

ANEXĂ

NORMĂ

privind cerințele de securitate pentru activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

CAPITOLUL I Dispoziții generale

SECȚIUNEA 1

Scop și domeniu de aplicare

Art. 1. — Prezenta reglementare stabilește:

a) cerințele de securitate pentru instalațiile și activitățile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat;

b) cerințele de autorizare pentru activități de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat.

Art. 2. — Prezenta reglementare se aplică la amplasarea, proiectarea, construcția, punerea în funcțiune, exploatarea, modificarea și oprirea definitivă a instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat.

Art. 3. — Prezenta reglementare se aplică pentru:

a) toate activitățile nucleare din care se generează deșeurii radioactive, surse închise uzate și combustibil nuclear uzat;

b) toate tipurile de deșeurii radioactive, surse închise uzate și combustibil nuclear uzat;

c) toate etapele de gestionare a deșeurilor radioactive, surse închise uzate și combustibil nuclear uzat de la generare până la deponarea definitivă.

Art. 4. — Prin excepție de la prevederile art. 3, prezenta reglementare nu se aplică activităților și instalațiilor pentru predepozitarea deșeurilor radioactive rezultate din activități de minerit de uraniu și toriu ori activităților de preparare a materiei prime nucleare.

Art. 5. — Prezenta reglementare se aplică atât la instalații independente dedicate activităților de gestionare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, cât și la instalații care sunt parte din instalații nucleare sau radiologice destinate altor scopuri.

Art. 6. — (1) Prezenta reglementare nu reglementează aspectele de risc neradiologic și aspectele de securitate și sănătate convențională.

(2) Aspectele de risc neradiologic și aspectele de securitate convențională trebuie luate în considerare în toate etapele de la planificare a instalației până la oprirea definitivă a acesteia în măsura în care acestea afectează securitatea nucleară și radiologică.

SECȚIUNEA a 2-a

Definiții

Art. 7. — În scopul aplicării prezentei reglementări, pe lângă termenii utilizați în Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță, reglementarea, autorizarea și controlul activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în Ordinul ministrului sănătății, al ministrului educației naționale

și al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 752/3.978/136/2018 pentru aprobarea Normelor privind cerințele de bază de securitate radiologică și în Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 74/2022 pentru aprobarea Normelor fundamentale pentru gestionarea în siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat, se utilizează și termenii, definițiile și abrevierile prevăzute în anexa nr. 1.

CAPITOLUL II Abordarea gradată

Art. 8. — (1) Activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, precum și documentele asociate acestora trebuie realizate, respectiv elaborate în conformitate cu abordarea gradată.

(2) Titularul de autorizație trebuie să demonstreze conceptul de abordare gradată utilizat pentru toate aspectele activității de gestionare a deșeurilor radioactive premergătoare depozitării definitive și trebuie să demonstreze că nivelul de evaluare, de documentare și acțiunile implementate pentru conformarea cu o cerință din prezenta reglementare sunt proporționale cu:

- a) importanța relativă pentru securitatea radiologică, siguranța și controlul de garanții nucleare;
- b) mărimea oricărui pericol implicat;
- c) faza în care se află instalația, starea și condițiile acesteia;
- d) complexitatea instalației;
- e) caracteristicile particulare ale instalației;
- f) importanța relativă a pericolelor radiologice și neradiologice;
- g) orice alt factor relevant.

(3) Aplicarea conceptului de abordare gradată trebuie reevaluată după ce au loc modificări semnificative în instalație.

CAPITOLUL III Cerințe privind activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

SECȚIUNEA 1

Responsabilitățile titularului de autorizație

Art. 9. — Titularul de autorizație este responsabil pentru toate aspectele de securitate nucleară și radiologică, protecție la radiații și protecție a mediului în timpul desfășurării activității de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

Art. 10. — (1) Titularul de autorizație este responsabil pentru stabilirea și implementarea propriei strategii de gestionare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

(2) În stabilirea strategiei menționate la alin. (1), titularul de autorizație trebuie să ia în considerare interdependențele dintre toate etapele în gestionarea, disponibilitatea opțiunilor de depozitare și politica și strategia națională de gestionare a deșeurilor radioactive.

Art. 11. — Titularul de autorizație este responsabil pentru asigurarea resurselor financiare pentru implementarea propriei strategii de gestionare a deșeurilor radioactive.

SECȚIUNEA a 2-a

Sistemul de management integrat

Art. 12. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească, să implementeze, să evalueze un sistem de management și să îl îmbunătățească continuu pentru toate activitățile asociate cu gestionarea deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilul nuclear uzat.

(2) Sistemul de management trebuie să reflecte scopul și obiectivele organizației.

Art. 13. — Pentru îndeplinirea responsabilității privind securitatea nucleară și radiologică în timpul activității de predepozitare, titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze politici de securitate și trebuie să se asigure că aspectele de securitate au cea mai mare prioritate.

Art. 14. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească o structură organizatorică pentru managementul și implementarea activității de predepozitare, având responsabilitatea desfășurării în condiții de securitate a activității.

Art. 15. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească o structură organizatorică care să îi permită implementarea politicii de securitate cu definirea clară a obligațiilor și responsabilităților, a interfețelor de autoritate și comunicare.

Art. 16. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească competențele necesare pentru desfășurarea în siguranță a activităților de predepozitare și să stabilească cerințe pentru numărul minim, educația și calificarea personalului cu responsabilități în asigurarea securității nucleare și radiologice.

Art. 17. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească cerințe pentru calificarea, pregătirea și competențele personalului care efectuează acțiunile și activitățile importante pentru securitatea nucleară și radiologică.

Art. 18. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească, să actualizeze periodic și să implementeze programe de pregătire a personalului.

Art. 19. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească în relația cu organizațiile externe și cu subcontractorii o alocare clară a responsabilităților și autorităților, a interfețelor și a modului de comunicare.

Art. 20. — Titularul de autorizație trebuie să mențină suficiente informații despre instalație și expertiză tehnică pe întreaga durată de viață a instalației.

Art. 21. — (1) Titularul de autorizație trebuie să identifice:

- a) procesele sistemului de management care sunt necesare pentru atingerea obiectivelor;
- b) furnizarea mijloacelor pentru îndeplinirea tuturor cerințelor;

și

- c) cum sunt planificate, implementate, evaluate și continuu îmbunătățite toate activitățile importante pentru securitatea radiologică.

(2) Activitățile desfășurate în fiecare proces trebuie realizate în condiții controlate, prin utilizarea de proceduri, instrucțiuni, desene și alte mijloace corespunzătoare care trebuie să fie aprobate și periodic revizuite pentru a asigura adecvarea și eficacitatea acestora.

Art. 22. — Titularul de autorizație trebuie să includă în documentația sistemului de management cel puțin următoarele:

- a) declarația de politică;
- b) descrierea sistemului de management;
- c) descrierea structurii organizatorice;
- d) descrierea responsabilităților, nivelul de autoritate și interacțiile celor care conduc, efectuează și verifică lucrările;
- e) descrierea interacției cu organizațiile externe relevante;
- f) descrierea proceselor și informațiilor-suport care explică cum sunt pregătite, analizate, realizate, înregistrate, evaluate și îmbunătățite lucrările.

SECȚIUNEA a 3-a

Cultura de securitate

Art. 23. — Titularul de autorizație trebuie să promoveze și să mențină în organizație o cultură de securitate pozitivă, implementând măsuri pentru:

- a) promovarea angajamentului individual și colectiv, la toate nivelurile organizației pentru securitatea nucleară și radiologică;

b) asigurarea unei înțelegeri comune a aspectelor-cheie ale culturii de securitate în organizație;

c) asigurarea de mijloace prin care organizația susține atât indivizii, cât și echipele din care fac parte în realizarea sarcinilor în condiții de siguranță și orientate spre succes, ținând seama de interacțiunile dintre indivizi și aspectele tehnice și organizaționale ale funcțiilor acestora;

d) încurajarea participării lucrătorilor, a reprezentanților acestora și a oricărei persoane relevante în elaborarea și implementarea politicilor, regulamentelor și procedurilor de securitate nucleară și radiologică;

e) asigurarea răspunderii organizației și a indivizilor la toate nivelurile în ceea ce privește securitatea nucleară și radiologică;

f) încurajarea comunicării deschise referitoare la securitatea nucleară și radiologică în organizație și cu Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare (CNCAN), după caz;

g) încurajarea unei atitudini interogatoare și deschise la învățare continuă și descurajarea automulțumirii în ceea ce privește protecția și securitatea nucleară și radiologică;

h) furnizarea de mijloace prin care organizația poate dezvolta și consolida, în mod constant, cultura de securitate, inclusiv prin pregătire adecvată.

SECȚIUNEA a 4-a

Sistemul de păstrare a înregistrărilor

Art. 24. — (1) Pe întreaga durată de viață a instalației, titularul de autorizație trebuie să stabilească, să implementeze și să mențină actualizat un sistem de păstrare a înregistrărilor privind:

a) proiectul inițial și modificările ulterioare ale proiectului și instalației;

b) istoricul de operare;

c) cantitățile, tipurile, caracteristicile și metodele de gestionare a materialelor și deșeurilor radioactive generate, stocate în instalație sau transferate către alte instalații autorizate;

d) cantitățile, tipurile, caracteristicile și metodele de control ale materialelor eliberate de sub regimul de autorizare;

e) eliberările de efluenți radioactivi în mediu.

(2) Sistemul de înregistrări trebuie să permită trasabilitatea deșeurilor radioactive de la locul de colectare, pe perioada depozitării intermediare și depozitării finale.

(3) Sistemul de înregistrare trebuie să țină cont de schimbările în caracteristicile deșeurilor datorate tratării și condiționării acestora.

Art. 25. — Titularul de autorizație care generează deșeuri radioactive, surse închise uzate sau combustibil nuclear uzat, ce necesită transferul la unități specializate pentru tratare, condiționare, depozitare intermediară și/sau depozitare definitivă, trebuie să le transfere împreună cu înregistrările asociate acestora.

Art. 26. — Titularul de autorizație care recepționează deșeurile radioactive, sursele închise uzate și combustibilul nuclear uzat trebuie să stabilească cerințe privind înregistrările asociate acestora.

Art. 27. — Toate înregistrările privind activitatea de predepozitare sunt înregistrări permanente și titularul de autorizație trebuie să le păstreze conform cerințelor sistemului de management integrat.

SECȚIUNEA a 5-a

Cerințe de raportare la CNCAN

Art. 28. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze un sistem de raportare a evenimentelor.

(2) Sistemul de raportare a evenimentelor necesită aprobarea CNCAN.

Art. 29. — Titularul de autorizație trebuie să transmită anual la CNCAN rapoarte privind:

a) progresele în desfășurarea activității de predepozitare;

b) performanțele viitoare de operare previzionate;

c) datele necesare pentru inventarul național de deșeuri radioactive;

d) caracteristicile deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și ale combustibilului nuclear uzat în ceea ce privește originea, forma fizico-chimică, cantitatea, activitatea, radionuclizii, clasificarea, pericolele asociate radioactivității și concentrațiile acestora, măsurile luate pentru evitarea criticității și îndepărtarea căldurii generate;

e) date privind controlul proceselor de tratare, condiționare și ambalare;

f) rezumatul implementării programului de pregătire a personalului;

g) rezumatul implementării programului de reparații și întreținere;

h) date privind eliberările de sub regimul de autorizare a materialelor și efluenților;

i) date privind deversările de efluenți în mediu;

j) rezumatul rezultatelor supravegherii expunerii la radiații a lucrătorilor și populației;

k) neconformitățile cu cerințele de securitate radiologică și situații neplanificate care afectează securitatea radiologică;

l) date privind sursele închise uzate transferate la furnizorul original.

Art. 30. — Titularul de autorizație trebuie să disemineze în organizație și să transmită la CNCAN informațiile privind desfășurarea în condiții anormale, precum și evenimentele semnificative pentru securitatea nucleară și radiologică.

SECȚIUNEA a 6-a

Interdependențe dintre etapele activității de predepozitare a deșeurilor radioactive, a surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

Art. 31. — (1) Titularul de autorizație trebuie să țină cont de interdependențele dintre toate etapele activității de gestionare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, precum și de impactul opțiunii de depozitare definitivă anticipate.

(2) Demonstrarea interdependențelor dintre toate etapele activității de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie prezentată de titularul de autorizație în documentația pentru demonstrarea securității radiologice.

Art. 32. — Titularul de autorizație trebuie să selecteze fiecare etapă de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat, de la generare până la depozitarea definitivă, astfel încât acestea să fie compatibile una cu cealaltă, și să ia în considerare criteriile de acceptare pentru depozitarea definitivă când acestea sunt stabilite sau criteriile anticipate ale celei mai probabile opțiuni de depozitare.

CAPITOLUL IV

Cerințe specifice etapelor din activitatea de predepozitare

SECȚIUNEA 1

Controlul generării deșeurilor radioactive și surselor închise uzate

Art. 33. — (1) Titularul de autorizație care generează deșeuri radioactive și surse închise uzate din activitatea pe care o desfășoară trebuie să reducă generarea acestora la un nivel minim practic posibil, atât ca volum, cât și ca activitate.

(2) Măsurile luate pentru minimizarea generării deșeurilor radioactive și a surselor închise uzate trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 34. — În scopul îndeplinirii cerinței prevăzute la art. 33, titularul de autorizație trebuie să asigure:

- a) proiectarea și construcția corespunzătoare a instalației;
- b) implementarea unor practici adecvate de exploatare și dezafectare;
- c) selecționarea și controlul materialelor;
- d) reciclarea și re folosirea materialelor, inclusiv eliberarea de sub regimul de autorizare;
- e) implementarea procedurilor adecvate de operare, inclusiv a celor referitoare la caracterizarea din punct de vedere fizic, chimic și radiologic a deșeurilor și de sortare a diverselor tipuri de materiale și deșeuri;
- f) minimizarea cantității de materiale radioactive utilizate.

SECȚIUNEA a 2-a

Caracterizarea și clasificarea deșeurilor radioactive și surselor închise uzate

Art. 35. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze proceduri de caracterizare a deșeurilor radioactive și a surselor închise uzate.

(2) În scopul demonstrării compatibilității cu etapele următoare de predepozitare, caracterizarea prevăzută la alin. (1) trebuie făcută cel puțin pentru proprietățile lor fizice, mecanice, chimice, radiologice și biologice.

Art. 36. — Titularul de autorizație trebuie să clasifice deșeurile radioactive și coletul final cu deșeuri radioactive conform reglementărilor specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 3-a

Criterii de acceptare a deșeurilor radioactive și a surselor închise uzate

Art. 37. — (1) Pentru fiecare etapă din activitatea de predepozitare, titularul de autorizație trebuie să elaboreze criterii de acceptare specificând caracteristicile deșeurilor radioactive și ale coletelor cu deșeuri radioactive.

(2) Criteriile de acceptare prevăzute la alin. (1) trebuie să fie în acord cu documentația pentru demonstrarea securității și trebuie incluse în aceasta.

Art. 38. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească un sistem de control astfel încât să asigure că deșeurile radioactive și sursele închise uzate, aflate în responsabilitate sa, întrunesc criteriile de acceptare.

Art. 39. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească cerințe pentru identificarea, evaluarea și modul de gestionare a deșeurilor și/sau a coletelor cu deșeuri care nu întrunesc criteriile de acceptare pentru manipulare, transport, depozitare intermediară și/sau definitivă în siguranță.

SECȚIUNEA a 4-a

Colectarea, sortarea, tratarea și condiționarea deșeurilor radioactive și surselor închise uzate

Art. 40. — Materialele radioactive pentru care nu este prevăzută nicio utilizare și ale căror caracteristici nu le permit eliberarea de sub regimul de autorizare sau deversarea trebuie procesate ca deșeuri radioactive în conformitate cu strategia națională de gestionare a deșeurilor radioactive.

Art. 41. — Titularul de autorizație trebuie să asigure colectarea, caracterizarea și sortarea deșeurilor radioactive la locul generării în conformitate cu:

- a) propria strategie de gestionare a deșeurilor radioactive;
- b) criteriile de acceptare a deșeurilor radioactive definite pentru etapele ulterioare de gestionare.

Art. 42. — În timpul etapei de colectare, titularul de autorizație trebuie să asigure că recipientele:

- a) pot fi manipulate, transportate și depozitate intermediar în siguranță;
- b) sunt compatibile cu caracteristicile, masa și volumul deșeurilor;
- c) sunt rezistente din punct de vedere mecanic și chimic;
- d) pot fi închise;
- e) nu depășesc limitele admise de reglementările în vigoare;
- f) sunt corespunzător etichetate.

Art. 43. — Titularul de autorizație trebuie să asigure că deșeurile radioactive sunt transformate în forme sigure și stabile pentru depozitarea intermediară și/sau depozitarea definitivă în conformitate cu strategia națională de gestionare a deșeurilor radioactive.

Art. 44. — Titularul de autorizație trebuie să asigure că:

- a) caracterizarea deșeurilor radioactive și a surselor închise uzate este făcută înainte de tratarea acestora;
- b) metodele de tratare și condiționare sunt selectate pe baza caracteristicilor deșeurilor, pe baza criteriilor de acceptare pentru etapele următoare de procesare, depozitare intermediară sau depozitare definitivă și pe baza limitelor condițiilor și controalelor stabilite în documentația pentru demonstrarea securității și în evaluarea impactului asupra mediului;
- c) este luată în considerare generarea de deșeuri radioactive secundare care sunt produse în timpul procesării.

Art. 45. — Titularul de autorizație trebuie să trateze și să condiționeze deșeurile radioactive astfel încât să fie asigurată securitatea radiologică în timpul operării în condiții normale, să fie luate măsuri pentru prevenirea incidentelor sau accidentelor și să fie prevăzută minimizarea consecințelor în cazul incidentelor.

Art. 46. — Titularul de autorizație trebuie să trateze și să condiționeze deșeurile radioactive astfel încât forma deșeurilor rezultată să poată fi manipulată, depozitată intermediar, recuperată din depozitul intermediar în condiții de siguranță.

Art. 47. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească cerințe pentru gestionarea deșeurilor radioactive secundare rezultate din tratare.

Art. 48. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească un sistem de identificare unică și de etichetare a deșeurilor și a coletelor cu deșeuri radioactive.

(2) Informațiile conținute în etichete trebuie să fie suficiente pentru asigurarea eficacității și securității etapelor ulterioare de gestionare.

Art. 49. — În selectarea proceselor de condiționare, titularul de autorizație trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte:

- a) îmbunătățirea securității radiologice a formei de deșeu;
- b) compatibilitatea deșeurilor radioactive cu materialele selectate și cu procesele;
- c) minimizarea deșeurilor secundare.

Art. 50. — Titularul de autorizație trebuie să proiecteze și să producă coletele cu deșeuri astfel încât să asigure confinarea radionuclizilor atât în condiții normale, cât și în condiții de accident, în timpul manipulării, depozitării intermediare și definitive.

Art. 51. — Titularul de autorizație trebuie să elaboreze prevederi și să implementeze un sistem corespunzător de control pentru îndeplinirea criteriilor de acceptare a deșeurilor pentru etapele ulterioare de depozitare intermediară și definitivă.

Art. 52. — Măsurile și procedurile pentru colectarea, sortarea, tratarea și condiționarea deșeurilor radioactive și a surselor închise uzate trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității radiologice.

SECȚIUNEA a 5-a

Depozitarea intermediară a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

Art. 53. — Înainte de generarea de deșeuri radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, titularul de autorizație trebuie să se asigure că este disponibilă o instalație corespunzătoare de depozitare intermediară în organizație sau în altă instalație autorizată.

Art. 54. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze aranjamente pentru verificarea îndeplinirii criteriilor de acceptare a deșeurilor radioactive colectate sau permise în instalația de depozitare intermediară.

(2) Criteriile de acceptare trebuie definite în documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 55. — Titularul de autorizație trebuie să depoziteze intermediar în siguranță coletele cu deșeuri radioactive și deșeurile și să asigure:

- a) separarea corespunzătoare;
- b) inspecția, monitorizarea și recuperarea;
- c) protecția lucrătorilor, populației și mediului;
- d) menținerea unor înregistrări reprezentative ale deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și ale combustibilului nuclear uzat;
- e) conservarea integrității deșeurilor și a coletelor cu deșeuri, inclusiv a capabilității de supraambalare, dacă este cazul;
- f) evitarea accidentelor și minimizarea consecințelor pentru situația în care acestea au loc.

Art. 56. — Titularul de autorizație trebuie să analizeze periodic adecvarea capacității de depozitare intermediară luând în considerare:

- a) predicțiile de generare de deșeuri radioactive atât în condiții normale, cât și în condiții de accident;
- b) durata de viață estimată a instalației de depozitare intermediară;
- c) disponibilitatea opțiunilor de depozitare definitivă;
- d) schimbările standardelor de securitate.

Art. 57. — Securitatea instalațiilor de depozitare intermediară a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie prezentată și justificată în documentația pentru demonstrarea securității.

SECȚIUNEA a 6-a

Managementul surselor radioactive închise uzate

Art. 58. — (1) Orice persoană legală care intenționează să achiziționeze sau să utilizeze surse închise de radiație trebuie să dețină aranjamente contractuale pentru returnarea sursei închise uzate la furnizor, înainte de achiziția surselor închise.

(2) Contractul și aranjamentele financiare pentru returnarea sursei închise uzate la furnizor se verifică de CNCAN în procesul de autorizare.

Art. 59. — Titularul de autorizație care deține surse închise de radiații trebuie să notifice la CNCAN când sursa închisă a devenit uzată și trebuie să demonstreze că a luat măsurile necesare pentru deținerea acesteia în condiții de securitate până la transferul către furnizor sau alte unități autorizate.

Art. 60. — În situația în care nu se prevede altfel în autorizația emisă de CNCAN, titularul de autorizație nu trebuie să dețină surse închise uzate pe o perioadă mai mare de 6 luni.

Art. 61. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească prevederi și să implementeze sisteme de control pentru a evita compactarea, mărunțirea sau incinerarea surselor închise uzate.

CAPITOLUL V

Cerințe privind realizarea instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

SECȚIUNEA 1

Amplasarea și proiectarea instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat

Art. 62. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie amplasate și proiectate astfel încât să se asigure securitatea radiologică pe durata estimată de exploatare și pe parcursul dezafectării instalației atât în condiții normale, cât și în condiții de accident.

Art. 63. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie proiectate să îndeplinească principalele funcții de securitate:

- a) prevenirea criticității;
- b) îndepărtarea căldurii generate;
- c) ecranarea radiației și controlul contaminării;
- d) reținerea materialului radioactiv;
- e) recuperarea atât în exploatarea normală, cât și în cazul evenimentelor anticipate de operare și al accidentelor bază de proiect.

Art. 64. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie proiectate pentru o durată de viață specificată și în condiții normale de exploatare:

- a) să permită inspecția și monitorizarea deșeurilor și a coletelor;
- b) să permită întreținerea și repararea coletelor cu deșeuri radioactive și reambalarea deșeurilor radioactive;
- c) să asigure izolarea deșeurilor, integritatea formei de deșeu și a ambalajului;
- d) să permită recuperarea și transportul deșeurilor și coletelor cu deșeuri în orice moment;
- e) să permită dezafectarea instalației într-un interval de timp rezonabil.

Art. 65. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie proiectate și trebuie să fie exploatate pe baza principului de apărare în adâncime, asigurând niveluri multiple de protecție împotriva defecțiunilor din motive tehnice sau datorită erorilor umane prin:

- a) sisteme cu bariere fizice succesive pentru minimizarea căilor de eliberare a radionuclizilor în mediu;
- b) mijloace tehnice și administrative pentru protejarea integrității și eficienței barierelor;
- c) măsuri de protecție pentru public și mediu în caz de deteriorare a barierelor.

Art. 66. — În toate etapele din viața a unei instalații de predepozitare a deșeurilor radioactive, a surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, titularul de autorizație trebuie să asigure mijloace tehnice și administrative pentru aplicarea principiului de apărare în adâncime în ceea ce privește:

- a) prevenirea deviației de la operarea normală;
- b) prevenirea accidentelor;
- c) planificarea situațiilor de urgență și minimizarea consecințelor.

Art. 67. — Instalațiile pentru depozitare intermediară trebuie să fie proiectate astfel încât să includă sisteme de securitate pasive în măsura în care este practic posibil.

Art. 68. — (1) Titularul de autorizație trebuie să identifice și să clasifice structurile, sistemele și componentele (SSC) importante pentru securitatea nucleară și radiologică a deșeurilor radioactive, a surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

(2) SSC trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 69. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie să fie proiectate astfel încât să asigure accesul în siguranță la SSC care necesită întreținere, testare, examinare și inspecție periodică.

Art. 70. — (1) Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, a surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie să fie proiectate luând în considerare toate evenimentele postulate relevante (PIE).

(2) PIE trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității.

(3) Lista evenimentelor postulate este prevăzută în anexa nr. 2.

Art. 71. — Titularul de autorizație trebuie să evalueze și să analizeze periodic adecvarea capacității de depozitare intermediară în raport cu strategia națională și predicțiile privind generarea deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, cu durata de viață estimată a instalației și disponibilitatea opțiunilor de depozitare definitivă.

Art. 72. — Aranjamentele pentru amplasarea și proiectarea instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității.

SECȚIUNEA a 2-a

Construcția și punerea în funcțiune a instalațiilor de predepozitare deșeurilor radioactive, surse închise uzate și combustibil nuclear uzat

Art. 73. — Instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat trebuie construite în conformitate cu proiectul descris în documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 74. — (1) Punerea în funcțiune a instalației trebuie realizată pentru a verifica că SSC, precum și întreaga instalație funcționează așa cum a fost planificat.

(2) Pentru situația în care punerea în funcțiune se realizează pe faze, fiecare fază necesită aprobarea CNCAN.

Art. 75. — (1) După finalizarea punerii în funcțiune a instalației, titularul de autorizație trebuie să elaboreze raportul final de punere în funcțiune.

(2) Raportul final de punere în funcțiune trebuie să descrie testele făcute asupra SSC, rezultatele acestora, modificările făcute în instalație și în procedurile de punere în funcțiune, starea instalației după punerea în funcțiune și dovada că toate condițiile de autorizare au fost îndeplinite.

(3) Raportul final de punere în funcțiune face parte din documentația pentru demonstrarea securității și constituie baza pentru exploatarea instalației și pentru pregătirea planului de dezafectare.

Art. 76. — (1) Titularul de autorizație trebuie să planifice, să evalueze și să analizeze orice modificări ale proiectului, echipamentelor, condițiilor din instalație, caracteristicilor deșeurilor radioactive, modificărilor SSC și OLC sau procedurilor de operare.

(2) Titularul de autorizație trebuie să asigure că modificările prevăzute la alin. (1) nu au impact negativ asupra securității nucleare sau radiologice a instalației sau asupra instalațiilor asociate sau asupra etapelor ulterioare de gestionare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

Art. 77. — Titularul de autorizație trebuie să documenteze orice modificare SSC și să actualizeze documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 78. — Înainte de introducerea oricărei modificări menționate la art. 77, titularul de autorizație trebuie să pregătească corespunzător personalul și să actualizeze toate documentele relevante pentru operarea instalației.

SECȚIUNEA a 3-a

Exploatarea instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și combustibilului nuclear uzat

Art. 79. — Înainte de începerea exploatarea instalației, titularul de autorizație trebuie să stabilească, pentru toate operațiile și activitățile importante pentru securitatea nucleară și radiologică, limite și condiții de operare (OLC), inclusiv criteriile de acceptare a deșeurilor.

Art. 80. — OLC trebuie să țină cont, în special, de următoarele aspecte:

- a) condițiile de mediu din instalație;
- b) efectul căldurii generate de deșeurile radioactive ambalate sau neambalate;
- c) aspectele potențiale ale generării de gaze;
- d) prevenirea criticității;
- e) adecvarea pentru manipulare și recuperare;
- f) controlul deversărilor de efluenți în mediu;
- g) monitorizarea nivelului de radiație în mediu.

Art. 81. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze proceduri pentru demonstrarea conformității cu OLC.

(2) Procedurile menționate la alin. (1) trebuie prezentate și justificate în documentația pentru demonstrarea securității.

Art. 82. — Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze programe de întreținere, testare și control pentru îmbătrânirea SSC cu funcții de securitate din instalație.

Art. 83. — Titularul de autorizație trebuie să dețină planuri și să stabilească aranjamente pentru gestionarea situațiilor în care deșeurile radioactive nu pot fi recuperate cu mijloacele existente sau în cazul în care colectele cu deșeuri prezintă semne de degradare.

SECȚIUNEA a 4-a

Expunerea în activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

Art. 84. — Pentru activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat se aplică cerințele de securitate radiologică pentru situația de expunere planificată în conformitate cu Ordinul ministrului sănătății, al ministrului educației naționale și al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 752/3.978/136/2018 pentru aprobarea Normelor privind cerințele de bază de securitate radiologică.

Art. 85. — Protecția la radiații a persoanelor expuse ca urmare a exploatarea instalațiilor de predepozitare trebuie să fie optimizată cu respectarea constrângerilor de doză stabilite de CNCAN pentru fiecare amplasament în ceea ce privește expunerea populației.

SECȚIUNEA a 5-a**Deversările planificate și controlul acestora în timpul exploatării instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat**

Art. 86. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească, înainte de începerea exploatării, limite derivate de emisie anuală a efluenților radioactivi lichizi, respectiv gazoși, care să asigure optimizarea protecției și respectarea constrângerilor de doză efectivă anuală stabilite de CNCAN.

(2) Stabilirea limitelor derivate de emisie a efluenților radioactivi în mediu se face conform reglementărilor specifice emise de CNCAN.

Art. 87. — (1) Titularul de autorizație trebuie să evalueze impactul radiologic al eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu rezultate din activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

(2) Evaluarea impactului radiologic face parte din documentația pentru demonstrarea securității radiologice.

Art. 88. — (1) Titularul de autorizație trebuie să reevalueze la intervale regulate de timp, și când se impune, eliberările de efluenți radioactivi în mediu și măsurile de control asociate și, dacă este cazul, trebuie modificate corespunzător.

(2) Modificarea eliberărilor de efluenți radioactivi în mediu și a măsurilor de control asociate necesită aprobarea CNCAN.

Art. 89. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze programe de monitorizare a eliberărilor radioactive și a radioactivității mediului pe amplasament și în vecinătatea instalației.

(2) Programele de monitorizare prevăzute la alin. (1) se stabilesc în conformitate cu reglementările specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 6-a**Eliberarea de sub regimul de autorizație a materialelor și controlul acesteia în timpul exploatării instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat**

Art. 90. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze proceduri prin care se asigură că materialele ce urmează să fie eliberate de sub regimul de autorizare întrunesc cerințele de eliberare.

(2) Cerințele de eliberare de sub regimul de autorizare sunt stabilite de CNCAN în reglementări specifice.

Art. 91. — Titularul de autorizație trebuie să îndepărteze permanent orice marcaj cu simbolul de radiații de pe materialele eliberate de sub regimul de autorizație.

Art. 92. — Diluarea intenționată a concentrației radioactive a materialelor în scopul schimbării clasificării deșeurilor radioactive, alta decât cea care are loc în condiții normale de operare, este interzisă.

SECȚIUNEA a 7-a**Investigarea și experiența de operare**

Art. 93. — Titularul de autorizație trebuie să asigure că informațiile din exploatarea normală, precum și din condițiile și evenimentele anormale semnificative pentru securitatea radiologică sunt diseminate și puse la dispoziția CNCAN.

Art. 94. — Titularul de autorizație trebuie să investigheze cel puțin următoarele evenimente:

a) când un parametru cantitativ sau de operare referitor la securitatea radiologică a depășit nivelul de investigare sau este în afara domeniului prestabilit al condițiilor de operare;

b) orice defectare a echipamentelor, accidente, avarii sau orice alte evenimente sau condiții neobișnuite care pot cauza depășirea oricăror limite sau restricții de operare relevante.

Art. 95. — Titularul de autorizație trebuie să investigheze un eveniment cât mai curând posibil după apariția acestuia și trebuie să elaboreze un raport scris asupra cauzelor care l-au determinat, inclusiv investigarea dozelor primite și măsurile luate pentru prevenirea repetării evenimentului sau apariția altor evenimente similare.

SECȚIUNEA a 8-a**Oprirea definitivă și dezafectarea instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat**

Art. 96. — Titularul de autorizație trebuie să oprească definitiv și să dezafecteze instalația în conformitate cu cerințele specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 9-a**Pregătirea și răspunsul la urgență**

Art. 97. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze un plan de răspuns la urgență pe amplasament pentru activitatea de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat.

(2) Cerințele de elaborare a planului de răspuns la urgență sunt prevăzute în reglementări specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 10-a**Sistemul de siguranță și protecția fizică**

Art. 98. — (1) Titularul de autorizație trebuie să stabilească și să implementeze măsuri pentru a asigura protecția fizică și siguranța instalațiilor de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat pentru a preveni accesul neautorizat al persoanelor și îndepărtarea neautorizată de materiale radioactive din instalație care sunt compatibile cu cerințele de securitate.

(2) Cerințele privind protecția fizică și sistemul de securitate sunt prevăzute în reglementări specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 11-a**Sistemul de control al materialelor supuse sistemului de garanții nucleare**

Art. 99. — Titularul de autorizație trebuie să implementeze încă din faza de proiectare sistemele de control al materialelor supuse sistemului de garanții nucleare astfel încât să fie compatibile cu cerințele de securitate și:

a) să nu compromită securitatea nucleară și radiologică a instalației;

b) să permită accesul la materialele supuse sistemului de garanții nucleare;

c) să limiteze expunerea la radiații a personalului;

d) să nu compromită izolarea materialelor.

Art. 100. — Titularul de autorizație trebuie să gestioneze deșeurile radioactive supuse sistemului de garanții nucleare conform reglementărilor specifice emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 12-a**Transportul de deșeuri radioactive**

Art. 101. — Transportul deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și al combustibilului nuclear uzat de la titularul de autorizație care generează deșeuri radioactive la o instalație de tratare și depozitare intermediară, precum și transportul de la acestea la o instalație de depozitare definitivă trebuie efectuate în conformitate cu cerințele de transport al materialelor radioactive emise de CNCAN.

SECȚIUNEA a 13-a**Instalații existente**

Art. 102. — (1) Pentru instalațiile existente aflate în una din fazele de proiectare, amplasare, construcție sau exploatare, titularul de autorizație trebuie să verifice conformitatea cu cerințele de securitate prevăzute în prezenta reglementare și, dacă se impune, trebuie să stabilească un plan de acțiune pentru îmbunătățirea securității radiologice.

(2) În situația în care conformitatea cu oricare din cerințele prevăzute în prezenta reglementare nu poate fi demonstrată, trebuie demonstrat un nivel echivalent de securitate.

(3) Planul de acțiune prevăzut la alin. (1) necesită aprobarea CNCAN.

CAPITOLUL VI**Verificarea securității****SECȚIUNEA 1****Documentația pentru demonstrarea securității**

Art. 103. — (1) Titularul de autorizație trebuie să elaboreze o documentație pentru demonstrarea securității încă din faza de planificare și să o utilizeze ca bază pentru susținerea securității radiologice pe întreaga durată de viață a unei instalații de predepozitare.

(2) Documentația pentru demonstrarea securității trebuie utilizată și ca bază pentru evaluarea implicațiilor asupra securității ale oricărei modificări în instalație sau asupra exploatării instalației.

(3) Elaborarea documentației pentru demonstrarea securității și a evaluării de securitate se face pe faze și este dezvoltată progresiv pe măsură ce dezvoltarea instalației progresează.

Art. 104. — (1) Documentația pentru demonstrarea securității trebuie să acopere atât instalația, cât și deșeurile radioactive, sursele închise uzate și combustibilul nuclear uzat, precum și componentele cu funcție de securitate a acestora.

(2) Documentația pentru demonstrarea securității trebuie să descrie contextul, strategia de securitate, amplasamentul și instalația, stabilirea OLC și integrarea argumentelor de securitate, managementul incertitudinilor, aplicarea sistemului de management, ipotezele demonstrării securității și aspecte privind implicarea părților interesate.

(3) Conținutul-cadru al documentației pentru demonstrarea securității este prevăzut în anexa nr. 3.

Art. 105. — Titularul de autorizație trebuie să actualizeze documentația pentru demonstrarea securității pentru a reflecta:

- modificarea cerințelor de reglementare;
- rezultatele verificării periodice a securității;
- rezultatele analizelor incidentelor și accidentelor.

SECȚIUNEA a 2-a**Evaluarea de securitate**

Art. 106. — (1) În susținerea documentației pentru demonstrarea securității, titularul de autorizație trebuie să elaboreze evaluarea de securitate pentru instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat, astfel încât:

- să identifice căile potențiale de expunere;
- să determine mărimea și probabilitatea expunerii atât în condiții normale de exploatare, cât și în condiții de accident;
- să evalueze adecvarea măsurilor de protecție și de securitate radiologică;
- să evalueze amplasamentul și instalația;
- să evalueze sistemul de management;
- să evalueze impactul neradiologic al instalației.

(2) Evaluarea de securitate trebuie să fie documentată.

(3) Cerințele privind elaborarea evaluării de securitate sunt prevăzute în reglementările specifice emise de CNCAN.

Art. 107. — Evaluarea de securitate trebuie să includă, după caz, analiza critică și sistematică a:

- limitelor și condițiilor de operare pentru exploatarea instalației;
- modului în care structurile, sistemele și componentele, inclusiv softurile cu funcții de securitate, se pot defecta și conduce la creșterea expunerii la radiații și consecințele acestor evenimente;
- modului în care factorii externi pot afecta securitatea nucleară și radiologică;
- implicațiilor oricăror modificări asupra securității radiologice.

Art. 108. — Titularul de autorizație trebuie să includă în evaluarea de securitate:

- factorii care pot conduce la eliberarea semnificativă de materiale radioactive, măsurile pentru prevenirea sau controlul eliberărilor, activitatea maximă a materialelor radioactive care, în cazul evenimentelor majore cu deteriorarea izolării, poate fi eliberată în mediu;
- factorii care pot conduce la o eliberare minoră, dar continuă, de materiale radioactive în mediu, măsurile disponibile de detecție, de control și de prevenire a acestor eliberări;
- factorii care pot conduce la operarea neintenționată a oricărei surse radioactive sau pierderea ecranării acesteia, măsurile disponibile de detecție, de prevenire și de control al acestora;
- măsura în care utilizarea unor componente diferite și redundante de securitate, care sunt independente unele de altele, astfel încât defectarea uneia nu conduce la defectarea altora, este suficientă și corespunzătoare să reducă probabilitatea și mărimea expunerii potențiale.

Art. 109. — (1) Titularul de autorizație trebuie să dețină aranjamente pentru analiza independentă a evaluării de securitate elaborate de către o organizație independentă.

(2) Analiza independentă trebuie efectuată de organizații recunoscute de CNCAN.

SECȚIUNEA a 3-a**Revizuirea periodică a securității**

Art. 110. — (1) Evaluarea de securitate și sistemul de management integrat trebuie analizate periodic, la intervale de minimum 10 ani.

(2) Titularul de autorizație trebuie să implementeze orice actualizare a securității care este necesară și orice cerință a CNCAN rezultată din evaluarea periodică.

(3) Rezultatele evaluării periodice a securității nucleare și radiologice trebuie să fie incluse în versiunea actualizată a documentației pentru demonstrarea securității aferente instalației.

(4) Prin excepție de la prevederile alin. (1), evaluarea de securitate trebuie revizuită și actualizată:

a) când există schimbări semnificative care pot afecta securitatea radiologică și nucleară a instalației sau activității;

b) când există progrese importante în cunoașterea și înțelegerea activității desfășurate rezultate din cercetare sau din experiența de operare;

c) când au apărut îmbunătățiri semnificative ale tehnicilor de evaluare, ale codurilor de calcul sau ale datelor inițiale utilizate în evaluările de securitate.

CAPITOLUL VII

Cerințe de autorizare

SECȚIUNEA 1

Autorizarea activităților de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat

Art. 111. — Toate activitățile și instalațiile de predepozitare a deșeurilor radioactive, surselor închise uzate și a combustibilului nuclear uzat se autorizează de către CNCAN, în conformitate cu prevederile art. 8 din Legea nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

SECȚIUNEA a 2-a

Solicitarea autorizației

Art. 112. — (1) Autorizația se solicită prin transmiterea la CNCAN a unui dosar de autorizare care trebuie să conțină:

a) cererea de autorizare adresată președintelui CNCAN, semnată de către împuternicitul legal al solicitantului;

b) copii ale documentelor care dovedesc că solicitantul este persoană legal constituită;

c) documentația pentru demonstrarea securității pentru activitatea și faza de realizare a instalației;

d) copii ale altor autorizații, aprobări, avize eliberate de către alte autorități conform legii;

e) programul de protecție împotriva radiațiilor ionizante aplicabil pentru activitatea și faza de realizare a instalației;

f) descrierea modului de îndeplinire a cerințelor prevăzute în reglementările emise de CNCAN aplicabile;

g) descrierea sistemului de management aplicabil pentru activitatea și faza de realizare a instalației;

h) lista personalului responsabil cu securitatea nucleară și radiologică și deciziile de numire a acestuia;

i) dovada achitării taxei și a tarifului de autorizare.

(2) Dosarul de autorizare trebuie transmis la CNCAN atât în formă printată, cât și în format electronic.

CAPITOLUL VIII

Dispoziții finale

Art. 113. — Autorizațiile pentru desfășurarea de activități de gestionare a deșeurilor radioactive premergătoare depozitării definitive, emise de CNCAN înainte de intrarea în vigoare a prezentei reglementări, rămân valabile până la expirarea acestora.

Art. 114. — Anexele nr. 1—3 fac parte integrantă din prezenta reglementare.

*ANEXA Nr. 1
la normă*

Termeni, definiții, abrevieri

Abordarea gradată — o formă de aplicare a cerințelor de reglementare care este comensurată cu caracteristicile unei practici sau surse și cu mărimea și probabilitatea expunerii

Activități de predepozitare — activități desfășurate cu scopul asigurării securității și/sau din motive economice, desfășurate înainte de depozitarea definitivă, care cuprind pretratarea, tratarea, condiționarea și depozitarea intermediară

Autorizație — document legal eliberat de CNCAN prin care se autorizează activitățile nucleare conform Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare

CNCAN — Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare

Cultura de securitate — ansamblul caracteristicilor, atitudinilor și comportamentelor indivizilor, organizațiilor și instituțiilor care servesc la susținerea și îmbunătățirea securității nucleare și radiologice și care stabilesc că aspectele de securitate nucleară și protecție radiologică au prioritate și primesc atenția corespunzătoare în funcție de importanța lor

Deșeuri radioactive — materiale radioactive în stare gazoasă, lichidă sau solidă, pentru care deținătorul acestora nu poate demonstra CNCAN că se prevede sau se consideră o altă utilizare și care conțin radionuclizi în concentrații sau cu

contaminări de suprafață superioare unor valori stabilite de CNCAN

Documentație pentru demonstrarea securității — colecție de documente care conțin argumente, dovezi și date pentru demonstrarea securității unei instalații sau activități

Evaluarea de securitate — evaluarea tuturor aspectelor de amplasare, proiectare, exploatare și dezafectare ale unei instalații autorizate care sunt relevante pentru protecție și securitate

Eveniment — orice întâmplare neintenționată făcută de către operator, inclusiv erori de operare, defectarea echipamentelor sau alte avarii, și întâmplări făcute intenționat ale căror consecințe sau posibile consecințe nu pot fi neglijate din punctul de vedere al securității radiologice

Funcție de securitate (a unui/unei sistem/structuri/ componente) — un scop specific care trebuie îndeplinit pentru asigurarea securității nucleare și radiologice

Incident — orice eveniment neintenționat, inclusiv erori de operare, avarii ale echipamentelor, evenimente de inițiere, precursori de accidente, sau acțiuni neautorizate făcute cu intenție sau fără intenție cu consecințe sau posibile consecințe care nu pot fi neglijate din punctul de vedere al securității radiologice

Instalație de gestionare a combustibilului nuclear uzat — orice instalație sau orice amenajare care are ca principal obiectiv gestionarea combustibilului nuclear uzat

Instalație de predepozitare — orice instalație sau amenajare care are ca scop pretratarea, tratarea, condiționarea, depozitarea intermediară de deșeuri radioactive

Instalație nucleară sau radiologică — instalația și amplasamentul, clădirile și echipamentele aferente în care materialele nucleare sau radioactive au fost sau încă sunt produse, procesate, utilizate, manipulate, stocate sau depozitate definitiv

Îmbătrânire — proces în care caracteristicile unei structuri, unui sistem sau unei componente se schimbă progresiv în timp sau datorită utilizării

Managementul îmbătrânirii — acțiuni ingineresti, de operare sau de întreținere întreprinse pentru controlul în limite

acceptabile al degradării prin îmbătrânire a structurilor, sistemelor sau componentelor

Structuri, sisteme, componente (SSC) — un termen general care cuprinde toate elementele unei instalații sau activități care contribuie la realizarea protecției și securității, cu excepția factorului uman. Structurile sunt elemente pasive cum ar fi clădiri, rezervoare, ecrane de protecție etc. Un sistem cuprinde câteva componente astfel asamblate încât realizează o funcție specifică. O componentă este un element distinct al unui sistem.

Titular de autorizație — persoană juridică sau altă entitate legal constituită căreia îi revine răspunderea generală pentru orice activitate nucleară sau radiologică sau orice instalație autorizată conform Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Definiția se referă la titularul de autorizație al unei instalații de predepozitare a deșeurilor radioactive și acoperă și solicitantul de autorizație.

*ANEXA Nr. 2
la normă*

Evenimente postulate

1. Evenimente externe postulate:

a) fenomene naturale:

— condiții de vreme extreme;

— inundația;

— cutremurul;

— incendii din cauze naturale;

— efecte asupra faunei și florei terestre și acvatice;

— combinații ale fenomenelor naturale;

b) fenomene induse de om:

— incendii, explozii sau eliberări de substanțe corozive/periculoase;

— accidente datorate căderilor de avioane;

— explozii datorate unor defecțiuni structurale/mecanice în instalațiile din jur;

— inundații;

— pierderea alimentării cu energie;

— greve și revolte civile;

— combinații de fenomene induse de om.

2. Evenimente interne postulate:

— pierderea energiei și pierderea de fluide: energia electrică, aer și aer sub presiune, vid, apă supraîncălzită și abur, agent de răcire, agenți chimici, pierderea ventilației;

— utilizare necorespunzătoare de electricitate și de chimicale;

— defecțiuni mecanice;

— defecțiuni ale instrumentației și aparaturii de control, greșeli umane;

— explozii și incendii interne;

— inundații, supraumplerea vaselor.

*ANEXA Nr. 3
la normă*

Conținutul documentației pentru demonstrarea securității

1. Contextul documentației pentru demonstrarea securității:

a) obiectivul documentației pentru demonstrarea securității;

b) scopul documentației pentru demonstrarea securității;

c) demonstrarea securității;

d) abordarea gradată.

2. Strategia de securitate

3. Descrierea instalației sau activității și descrierea deșeurilor:

a) condițiile de amplasare;

b) descrierea sistemului (descrierea instalației, a activităților și a deșeurilor);

c) tipuri de deșeuri — descriere.

4. Evaluarea de securitate:

a) informații generale;

b) evaluarea impactului radiologic;

c) aspecte privind amplasamentul și aspectul privind amenajările tehnice;

d) analiza tehnică:

(i) sisteme pasive de securitate;

(ii) protecția în adâncime;

(iii) principii științifice și tehnice;

e) calitatea caracterizării amplasamentului;

f) aspecte de securitate în exploatare;

g) impactul neradiologic asupra mediului;

h) sistemul de management.

5. Managementul incertitudinilor

6. Optimizarea proiectului

7. Identificarea măsurilor de securitate radiologică

8. Limite, condiții și verificări

9. Integrarea argumentelor de securitate

10. Compararea cu criteriile de securitate

11. Plan pentru managementul aspectelor nerezolvate

12. Procese interactive:

a) implicarea factorilor interesați;

b) analiza independentă;

c) sistemul de management.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 19

din 11 aprilie 2022

Dosar nr. 405/1/2022

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura Mihaela Ivanovici Rodica Dorin	— președintele Secției I civile — pentru președintele delegat al Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Ileana Ruxandra Tirică Andreia Liana Constanda Mariana Hortolomei Beatrice Ioana Nestor Carmen Georgeta Negrilă Carmen Sandu Necula	— judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă — judecător la Secția a II-a civilă
Adina Oana Surdu	— judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru	— judecător la Secția a II-a civilă
Elena Diana Ungureanu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mariana Constantinescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Claudia Marcela Canacheu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Doina Vișan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adrian Remus Ghiculescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 405/1/2022 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești — Secția I civilă

în Dosarul nr. 2.192/120/2020 în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, vârsta standard de pensionare este vârsta definită de dispozițiile art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 sau vârsta definită prin dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, respectiv: vârsta stabilită de lege la care bărbații și femeile pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, respectiv vârsta prevăzută în anexa nr. 5 din Legea nr. 263/2010, dar și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege?”

5. Magistratul-asistent învederează că, la dosarul cauzei, a fost depus raportul întocmit, comunicat părților.

6. Președintele completului, doamna judecător Corina-Alina Corbu, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Curtea de Apel Ploiești — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 18 ianuarie 2022, pronunțată în Dosarul nr. 2.192/120/2020, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept menționată anterior.

8. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul instanței supreme cu nr. 405/1/2022.

II. Normele de drept intern incidente

9. *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea nr. 263/2010*

Art. 3 alin. (1) lit. v): „În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații: *vârstă standard de pensionare* — vârsta stabilită de prezenta lege, pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, precum și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege”.

Art. 83: „Pensia de urmaș se cuvine copiilor și soțului supraviețuitor, dacă susținătorul decedat era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii.”

Art. 85 alin. (1): „Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani.

(2) În cazul în care durata căsătoriei este mai mică de 15 ani, dar de cel puțin 10 ani, cuantumului pensiei de urmaș cuvenit soțului supraviețuitor se diminuează cu 0,5% pentru fiecare lună, respectiv cu 6,0% pentru fiecare an de căsătorie în minus.”

Art. 86: „(1) Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă, pe perioada în care este invalid de gradul I sau II, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin un an.

(2) Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș, indiferent de vârstă și de durata căsătoriei, dacă decesul soțului susținător s-a produs ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale și dacă nu realizează venituri lunare din

activități dependente, aflându-se în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I lit. a) și b) sau pct. II, ori dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.”

Art. 87: „Soțul supraviețuitor care nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 85 și la art. 86 alin. (1) beneficiază de pensie de urmaș pe o perioadă de 6 luni de la data decesului, dacă în această perioadă nu realizează venituri lunare din activități dependente, aflându-se în una dintre situațiile prevăzute la art. 6 alin. (1) pct. I lit. a) și b) sau pct. II, sau dacă acestea sunt mai mici de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.”

10. *Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, denumită în continuare Hotărârea Guvernului nr. 257/2011*

Art. 66: „Vârsta de pensionare la care se face referire la art. 85 alin. (1) din lege este vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la lege.”

III. Expunerea succintă a procesului

11. Prin cererea adresată Tribunalului Dâmbovița, înregistrată cu nr. 2.192/120/2020, astfel cum aceasta a fost modificată ulterior, reclamanta, în contradictoriu cu pârâta Casa Județeană de Pensii Dâmbovița, a solicitat anularea Deciziei nr. 334.953 din 27 aprilie 2020 privind acordarea pensiei de urmaș pe o perioadă determinată, respectiv începând cu 1 aprilie 2020 și până la 1 octombrie 2020, cu obligarea pârâtei la emiterea unei decizii de acordare a pensiei de urmaș pe o perioadă nedeterminată.

12. Tribunalul Dâmbovița, prin Sentința civilă nr. 1.733 din 3 iunie 2021, cu majoritate, a respins acțiunea ca neîntemeiată, reținând în esență că, în raport cu prevederile legale incidente, anume art. 3 alin. (1) lit. v), art. 53 alin. (1), art. 85 alin. (1), art. 86 alin. (1) și (2), art. 87, art. 113 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010 și art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, reclamanta nu putea să beneficieze de pensie de urmaș pe tot timpul vieții, deoarece nu se încadrează în niciuna dintre ipotezele strict reglementate de prevederile actului normativ citat.

13. În motivarea opiniei majoritare s-a argumentat că, la data formulării cererii de acordare a pensiei de urmaș, reclamanta nu îndeplinea condiția vârstei standard de pensionare, aceasta fiind împlinită abia ulterior, perspectivă din care, în mod corect, pârâta a stabilit plata pensiei de urmaș pentru o perioadă de doar șase luni și apoi a dispus încetarea acesteia, în aplicarea dispozițiilor art. 87 din Legea nr. 263/2010.

14. Evocându-se dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, s-a arătat că reclamanta nu face parte dintr-o categorie de persoane pentru care legea prevede în mod expres o anumită vârstă standard de pensionare, aceasta beneficiind de pensie cu reducerea vârstei standard la care actul normativ face trimitere.

15. Așadar, în cazul în care legea prevede posibilitatea aplicării unor reduceri la vârsta standard de pensionare, aceasta din urmă nu reprezintă vârsta ce rezultă prin reducerile aplicate, ci vârsta prevăzută de lege din care se fac reducerile. Vârsta standard de pensionare cerută de art. 85 din Legea nr. 263/2010 pentru acordarea pensiei de urmaș soțului supraviețuitor pe toată durata vieții sale este un element obiectiv stabilit de legiuitor, fără legătură cu vârsta de pensionare aplicabilă în cazul concret al soțului supraviețuitor.

16. S-a concluzionat, astfel, că prevederile art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 nu reprezintă o adăugare sau modificare a legii, ci doar detaliază opțiunea legiuitorului ce rezultă cu claritate din cuprinsul acesteia.

17. Opinia separată, formulată în sensul admiterii acțiunii, a fost susținută prin următoarele argumente: pensia pentru limită de vârstă se cuvine persoanelor care îndeplinesc cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare potrivit legii.

18. Or, persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare în condiții deosebite de muncă au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare. Această reducere vizează doar cuantumul în ani și nu schimbă natura juridică a vârstelor standard.

19. Așadar, soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat poate opta pentru cea mai avantajoasă dintre acestea.

20. Sintagma „pensie proprie a soțului supraviețuitor” se circumscrie și situației create prin reducerea vârstei standard de pensionare. Așadar, persoanele care au o pensie pentru limită de vârstă și durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani îndeplinesc condițiile pentru acordarea pensiei de urmaș.

21. Împotriva sentinței a declarat apel reclamanta, solicitând admiterea acestuia, desființarea hotărârii judecătorești atacate și, pe cale de consecință, admiterea cererii așa cum a fost formulată, susținând că pârâta încalcă voința legiuitorului, prevăzută de dispozițiile art. 83 și următoarele din Legea nr. 263/2010, în aplicarea căroră, întrucât îndeplinește condițiile legale, ar trebui să beneficieze de pensia cea mai avantajoasă în mod permanent, și nu limitat.

22. Apelul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel Ploiești — Secția I civilă, instanță care, la termenul de judecată din 18 ianuarie 2022, a formulat prezenta sesizare.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării cu privire la admisibilitatea procedurii

23. Asupra admisibilității sesizării, instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

24. Astfel, a arătat că de lămurirea modului de interpretare a dispozițiilor art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 depinde soluționarea pe fond a cauzei, evocând în acest sens obiectul acțiunii introductive.

25. Dezlegarea aspectelor litigioase ține exclusiv de modalitatea de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, invocate ca temei de drept în susținerea cererii de chemare în judecată.

26. Chestiunea de drept enunțată este nouă, deoarece Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat asupra acesteia.

27. Aspectele ce fac obiectul sesizării sunt noi, în sensul art. 519 din Codul de procedură civilă, fiind susceptibile să genereze practică neunitară în aplicarea Legii nr. 263/2010.

28. Instanța de sesizare a mai arătat că problema de drept în discuție comportă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme pentru a preîntâmpina apariția practicii judiciare neunitare, având în vedere dispozițiile contradictorii din corpul legii și din normele de aplicare a acesteia, astfel încât condiția noutății este suficient de bine caracterizată și permite declararea ca admisibilă a sesizării.

29. Chestiunea de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, verificate la data sesizării.

V. Punctul de vedere al titularului sesizării

30. Instanța de trimitere a apreciat că sintagma „vârsta standard de pensionare” din cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 trebuie interpretată ca fiind vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege, așa cum aceasta este definită în art. 3 alin. (1) lit. v) din actul normativ citat.

31. În ceea ce privește pensia de urmaș, aceasta este una dintre categoriile de pensii care se acordă în sistemul public de pensii, alături de pensia pentru limită de vârstă, pensia anticipată, pensia anticipată parțială și pensia de invaliditate.

32. În vederea obținerii unei pensii de urmaș, legiuitorul a prevăzut mai multe condiții. Astfel, așa cum se precizează chiar în art. 83 din Legea nr. 263/2010, este necesar ca susținătorul decedat să fi fost pensionar sau să fi îndeplinit condițiile pentru obținerea unei pensii.

33. O altă condiție privește calitatea persoanelor care pot solicita acordarea pensiei de urmaș, respectiv raporturile pe care acestea le-au avut cu persoana decedată. În acest sens, legiuitorul a stabilit că de acest tip de pensie pot beneficia copiii până la vârstele reglementate de art. 84 din Legea nr. 263/2010 și soțul supraviețuitor. Premisa avută în vedere este aceea că persoana decedată, prin obligațiile ce rezultă din raporturile de familie, a avut rolul de „susținător” al familiei, iar dispariția sa afectează nivelul de trai al celor aflați în întreținerea sa.

34. Referitor la condițiile în care soțul supraviețuitor poate beneficia de pensie de urmaș s-a reținut că legea prevede acordarea acesteia dacă solicitantul a împlinit vârsta standard de pensionare.

35. Noțiunea de vârstă standard de pensionare este reglementată de art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 ca fiind vârsta stabilită pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, precum și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege; aceeași vârstă standard de pensionare este reglementată de art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 ca fiind vârsta prevăzută în anexa nr. 5 la lege.

36. Anexa nr. 5 reglementează regula generală, anume vârstele standard de pensionare, iar la acestea urmează a se face aplicarea reducerilor de vârstă în funcție de cazul concret al fiecărei persoane.

37. În concluzie, Curtea de Apel Ploiești a considerat că trimiterea făcută de legiuitor în cuprinsul art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 doar la vârsta prevăzută în anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, anexă ce nu cuprinde și reducerile de vârstă, nu poate conduce la înlăturarea de la beneficiul pensiei de urmaș a celor care îndeplinesc condițiile de pensionare pentru limită de vârstă, cu reducerile prevăzute de lege.

VI. Punctul de vedere al părților

38. Reclamanta-apelantă a apreciat că cererea este admisibilă, aceasta îndeplinind condițiile cumulative cerute de prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă.

39. Totodată, a susținut că normele legale incidente în materie sunt contradictorii, generând confuzie asupra aspectului dacă, în calitate de beneficiară a pensiei pentru limită de vârstă, cu aplicarea reducerii pentru activitatea depusă, potrivit mențiunilor din cuprinsul deciziei de pensionare, se încadrează la acordarea pensiei de urmaș de pe urma soțului său, având în vedere faptul că îndeplinește condițiile legate de căsătorie, potrivit înscrisurilor atașate.

40. A mai arătat că, în contextul prezentat, se impune a se acorda prevalență principiului *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, în sensul că generalitatea formulării textului de lege duce la generalitatea aplicării.

41. În legătură cu normele de aplicare a legii, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, a menționat că acestea trebuie să fie în concordanță cu prevederile legale, anume cu cele cuprinse în Legea nr. 263/2010, și nu să intre în contradicție cu acestea. Cu alte cuvinte, în aplicarea Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 24/2000*, o normă juridică inferioară nu poate anula sau modifica/completa o normă cu o forță juridică superioară.

42. Pârâta-intimată Casa Județeană de Pensii Dâmbovița nu a exprimat un punct de vedere cu privire la sesizarea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție.

VII. Practica judiciară a instanțelor naționale în materie

43. Curțile de apel București, Brașov, Iași și Oradea au comunicat că nu au identificat practică judiciară relevantă cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

44. Curtea de Apel Ploiești a comunicat că a identificat o singură hotărâre pronunțată la nivelul acestei instanțe, cu privire la chestiunea de drept în discuție.

45. Curțile de apel București, Iași, Brașov și Ploiești au comunicat și punctele de vedere ale judecătorilor cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

46. Din răspunsurile primite s-au conturat două opinii cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării.

47. Astfel, într-o primă opinie s-a apreciat că vârsta standard de pensionare la care se face referire în cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 este vârsta la care drepturile de pensie pentru limită de vârstă ale persoanei interesate s-au deschis în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 263/2010, indiferent dacă este vorba de vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la lege sau de vârsta standard de pensionare redusă conform art. 55 din Legea nr. 263/2010.

48. În fundamentarea primei opinii s-a argumentat că persoanele care au realizat stagiul complet de cotizare au dreptul la pensie pentru limită de vârstă, cu reducerea vârstelor standard de pensionare în situația celor care au realizat stagii de cotizare în condiții deosebite de muncă.

49. Soțul supraviețuitor care are dreptul la o pensie proprie și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei de urmaș după soțul decedat poate opta pentru cea mai avantajoasă dintre acestea.

50. Drept urmare, s-a reținut că dreptul de opțiune este recunoscut atât persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au deschis la împlinirea vârstei standard de pensionare prevăzute de anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, cât și aceluia ale căror drepturi de pensie pentru limită de vârstă s-au deschis la împlinirea vârstei standard de pensionare reduse conform art. 55 din Legea nr. 263/2010. Trimiterea făcută de legiuitor în cuprinsul art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, doar la vârsta prevăzută în anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, ce nu cuprinde și reducerile de vârstă, nu poate conduce la înlăturarea de la beneficiul pensiei de urmaș a celor care îndeplinesc condițiile de pensionare pentru limită de vârstă, cu reducerile prevăzute de lege.

51. O altă interpretare ar conduce la o discriminare a persoanelor care, drept urmare a stagiului realizat în condiții deosebite/speciale de muncă, beneficiază de reducerea vârstei standard de pensionare, discriminare generată tocmai de condițiile grele în care acestea și-au desfășurat activitatea, lucru care s-a apreciat că nu poate fi admis. S-a mai reținut că sensul noțiunii de vârstă standard din cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 nu poate fi redus la „vârsta din care operează reducerile prevăzute de lege”, neexistând nicio rațiune pentru care condiția de vârstă necesară pentru acordarea pensiei de urmaș să fie diferită față de cea necesară pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă a soțului supraviețuitor.

52. Îndeplinirea condițiilor de pensionare se raportează la situația beneficiarului, iar condiția vârstei standard poate fi îndeplinită și de o vârstă redusă în condițiile legii.

53. Dispozițiile anexei nr. 5 la Legea nr. 263/2010 reglementează vârstele standard de pensionare și stagiile minime sau complete de cotizare pentru femei și bărbați, instituind o eșalonare a atingerii condiției de vârstă standard de pensionare impuse de lege. Determinarea în concret a vârstei standard de pensionare se face în raport cu toate dispozițiile legale aplicabile titularului cererii de stabilire a pensiei.

54. Prevederile art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 nu pot fi interpretate în sensul că exclud aplicarea dispozițiilor legale privind reducerea vârstei de pensionare în cazul persoanelor care îndeplinesc condițiile legale, ci, în interpretarea sistematică a legii, trimiterea la anexa nr. 5 are semnificația vârstei standard din anexă la care se vor aplica reducerile prevăzute de lege. Argumentele de interpretare logică susțin aceeași concluzie, în condițiile în care, prin această operațiune, nu se poate restrânge domeniul de aplicare al legii.

55. Într-o a doua opinie s-a apreciat că, în interpretarea art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, noțiunea de vârstă standard de pensionare consacrată legislativ prin dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 nu are potențialul de a genera două categorii ale vârstei standard de pensionare — vârsta neredusă și vârsta redusă în condițiile legii, ci, definind vârsta standard de pensionare ca fiind vârsta stabilită de lege pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, legiuitorul statuează că aceasta este totodată și vârsta din care se fac reducerile pentru cei care au desfășurat munca în condiții deosebite.

56. În fundamentarea celei de-a doua opinii s-a argumentat că anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 reglementează „eșalonarea” vârstelor standard în funcție de anul nașterii și stagiile de cotizare, vârsta „standard” fiind una și aceeași pentru toți bărbații, respectiv pentru toate femeile. Așadar, dreptul la pensie se naște la momentul îndeplinirii condițiilor standard de pensionare prevăzute de legislația în vigoare privind sistemul public de pensii, iar prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 se realizează o trimitere la anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, anexă care detaliază aceste condiții standard, inclusiv vârsta standard de pensionare.

57. În sensul primei opinii nu au fost identificate hotărâri judecătorești definitive, însă și-au exprimat puncte de vedere colectivele de judecători din cadrul Curții de Apel București — Secția a VIII-a Conflicte de muncă și asigurări sociale, Tribunalului București — Secția a VIII-a Conflicte de muncă și asigurări sociale, Tribunalului Ialomița, Tribunalului Giurgiu, Tribunalului Teleorman și al Curții de Apel Iași — Secția Conflicte de muncă și asigurări sociale.

58. În sensul celei de-a doua opinii a fost identificată o singură hotărâre judecătorească, respectiv Sentința civilă nr. 75 din 23 ianuarie 2019 a Tribunalului Buzău — Secția I civilă, rămasă definitivă prin Decizia nr. 2.611 din 24 octombrie 2019 a Curții de Apel Ploiești — Secția I civilă (Dosar nr. 2.611/114/2018). De asemenea, au fost exprimate puncte de vedere în cadrul colectivelor de judecători din cadrul Tribunalului Ilfov, Tribunalului Vaslui și al Tribunalului Buzău.

59. Curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Constanța, Craiova, Cluj, Galați, Pitești, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara nu au identificat practică judiciară și nu au comunicat un punct de vedere cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

60. Ministerul Public, prin Adresa nr. 907/C/1123/III-5/2022 din 5 aprilie 2022, a arătat că, la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil, nu se verifică practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

VIII.1. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

61. La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție prezintă relevanță considerentele Deciziei nr. 4 din 4 aprilie 2011 pronunțate de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, prin care instanța supremă a statuat asupra caracterului imperativ al principiului ierarhiei forței juridice a actelor normative, subliniind obligativitatea aplicării actului normativ adoptat în executarea prevederilor legii, numai în limitele actului normativ cu forță juridică superioară.

VIII.2. Jurisprudența Curții Constituționale

62. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 389 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 16 august 2021, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de Tribunalul Tulcea — Secția civilă, de contencios administrativ și fiscal și a constatat că prevederile art. 85 din Legea nr. 263/2010 sunt constituționale în raport cu criticile formulate. În considerentele de la paragrafele 13, 16 și 17 din decizia anterior evocată s-a

făcut referire, în contextul pensiei de urmaș, la dimensiunea afectivă, de respect și sprijin moral pe care o presupune căsătoria, care „se caracterizează printr-un formalism strict și creează drepturi și obligații reciproce între soți, de un nivel ridicat, printre care se numără obligațiile de asistență și de solidaritate (...)”.

63. Aceleași considerente au fost avute în vedere și în Decizia nr. 699 din 6 octombrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 15 ianuarie 2021, prin care Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de Curtea de Apel Iași — Secția litigiilor de muncă și asigurări sociale și a constatat că dispozițiile art. 83 și 85 din Legea nr. 263/2010 sunt constituționale în raport cu criticile formulate, insistând asupra rolului persoanei decedate de „sustinator” al familiei sale, dispariția sa afectând nivelul de trai al celor aflați în întreținerea sa.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

64. Prin raportul întocmit conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă s-a apreciat că, în interpretarea art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 și art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, vârsta standard de pensionare pentru acordarea pensiei de urmaș este atât vârsta standard de pensionare din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, cât și vârsta standard de pensionare redusă în condițiile legii.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.1. Asupra admisibilității sesizării

65. Cu titlu prealabil analizei fondului problemei de drept supuse dezbaterii, se impune verificarea împrejurării dacă, în raport cu întrebarea formulată de titularul sesizării, sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în conformitate cu prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă.

66. Potrivit acestor dispoziții legale, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

67. Pentru declanșarea acestei proceduri, legiuitorul, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, a instituit condițiile de admisibilitate care trebuie îndeplinite cumulativ, respectiv:

— existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;

— cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit cu soluționarea acesteia;

— ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;

— chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă;

— chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

68. Verificarea admisibilității prezentei sesizări relevă îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile.

69. Litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, Curtea de Apel Ploiești — Secția I civilă, titularul sesizării, investită cu soluționarea apelului, urmează să soluționeze cauza în ultimă instanță, prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești, care, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă, este definitivă.

70. Astfel, împotriva modului de stabilire a dreptului la pensia de urmaș de către Casa Județeană de Pensii Dâmbovița, reclamanta s-a adresat Tribunalului Dâmbovița, în conformitate cu prevederile art. 153 lit. g) din Legea nr. 263/2010, a cărui hotărâre este supusă numai apelului potrivit art. 155 alin. (1) din același act normativ, la curtea de apel competentă — în speță Curtea de Apel Ploiești, hotărârea acesteia din urmă fiind definitivă conform alin. (2) al aceluiași articol.

71. Așadar, cauza care face obiectul judecării se află în competența legală a unui complet de judecată al curții de apel investite să o soluționeze.

72. Este îndeplinită și condiția referitoare la existența unei probleme de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei.

73. După cum s-a statuat în jurisprudența conturată în cadrul acestui mecanism de unificare a practicii judiciare, pentru a fi vorba de o problemă de drept reală, trebuie ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare.

74. Chestiunea de drept supusă clarificării prin sesizarea de față este una veritabilă, constând în interpretarea unei dispoziții legale din cuprinsul Legii nr. 263/2010, în sensul dacă vârsta de pensionare la care se face referire în art. 85 alin. (1) din lege este doar vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la lege sau și vârsta standard de pensionare redusă potrivit legii.

75. Dificultatea problemei de drept rezidă în posibilitatea unor interpretări diferite, contradictorii ale textului de lege sus arătat și în potențialul acesteia de a genera practică judiciară neunitară, dat fiind că, pe de o parte, definiția vârstei standard de pensionare din art. 3 alin. (1) al Legii nr. 263/2010 pare să includă ambele variante, dar, pe de altă parte, Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 se referă în mod expres la anexa nr. 5 la lege, în ceea ce privește chiar art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010.

76. Cât privește legătura chestiunii de drept cu cauza, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat în mod constant că admisibilitatea procedurii hotărârii prealabile este condiționată de împrejurarea ca interpretarea pe care o va da instanța supremă să conducă la consecințe juridice de natură să determine soluționarea pe fond a cauzei, prin statuarea neechivocă asupra raportului juridic dedus judecării.

77. Din acest punct de vedere, este suficient a se constata că, în funcție de dezlegarea dată chestiunii de drept de către acest complet, instanța de trimitere va stabili dacă reclamanta din cauză întrunește condițiile prevăzute de art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 pentru a beneficia de pensia de urmaș pe tot timpul vieții.

78. De asemenea, este îndeplinită și cerința noutății chestiunii de drept supuse interpretării care, potrivit articolului anterior menționat, reprezintă o condiție distinctă de admisibilitate. Aceasta este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări nou-intrate în vigoare ori chiar într-o reglementare mai veche, dar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial, ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate.

79. În cazul de față, examenul jurisprudențial efectuat a relevat că nu s-a cristalizat o jurisprudență constantă, unitară sau neunitară în legătură cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, context care legitimează interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în scopul

prevenirii apariției unei practici neunitare, iar analiza punctelor de vedere exprimate oferă indicii suficiente și temeinice în sensul posibilității apariției unei asemenea practici în materia problemei disputate.

80. Prin urmare, condiția noutății se verifică, iar necesitatea interpretării normei de drept în discuție, prin intervenția instanței supreme, devine pregnantă și de actualitate.

81. Totodată, se constată că asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat anterior pe calea unui recurs în interesul legii ori a unei alte hotărâri prealabile.

82. Față de cele ce preced, se constată că sesizarea întrunește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

X.2. Asupra fondului sesizării

Obiectul sesizării

83. Prin întrebarea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, instanța de trimitere solicită a se clarifica semnificația sintagmei „vârsta standard de pensionare” din cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, normă potrivit căreia „Soțul supraviețuitor are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, la împlinirea vârstei standard de pensionare, dacă durata căsătoriei a fost de cel puțin 15 ani”.

84. Sintagma în discuție fixează una dintre condițiile pe care soțul supraviețuitor trebuie să le îndeplinească pentru a beneficia de pensie de urmaș pe tot timpul vieții, pe lângă cerința duratei căsătoriei.

85. În măsura în care aceste condiții nu sunt întrunite în mod cumulativ, soțul supraviețuitor va beneficia de pensie de urmaș doar pentru o perioadă de 6 luni de la data decesului și numai dacă îndeplinește suplimentar o condiție referitoare la nivelul veniturilor realizate, astfel cum prevede art. 87 din Legea nr. 263/2010.

86. Art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 se raportează generic la „vârsta standard de pensionare”, fără vreo explicitare a noțiunii și fără a trimite în mod expres la o prevedere din lege.

87. În aceste condiții, potrivit întrebării adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție, sesizarea de față urmărește a se stabili dacă vârsta standard de pensionare la care se referă prevederea legală citată este cea definită de art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 sau cea indicată de art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011.

88. Dubiul de interpretare a prevederii din art. 85 alin. (1) al Legii nr. 263/2010 a fost generat de împrejurarea că, spre deosebire de definiția din art. 3 alin. (1) din lege, art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 vizează chiar dispoziția legală privitoare la pensia de urmaș, prevăzând în mod explicit că „Vârsta de pensionare la care se face referire la art. 85 alin. (1) din lege este vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la lege”.

89. La prima vedere, sesizarea aduce în discuție opțiunea interpretului legii între o prevedere dintr-o lege și o dispoziție din actul normativ de aplicare a respectivei legi.

90. Dacă problema de drept ar fi redusă la concursul între două norme cu forță juridică diferită, sesizarea ar fi, în mod evident, inadmisibilă, fiind vorba despre o chestiune elementară de drept administrativ, ce nu ar putea genera vreun dubiu de interpretare a legii.

91. Trebuie observat, însă, că întrebarea instanței de trimitere pornește de la premisa unor accepțiuni diferite ale noțiunii de vârstă standard de pensionare regăsite în cuprinsul normelor menționate, ridicându-se problema de a ști la care dintre acestea se referă dispoziția legală privitoare la pensia de urmaș.

92. După cum rezultă din punctul de vedere asupra chestiunii de drept, expus în sesizare, completul de judecată consideră că anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 nu cuprinde și reducerile de vârstă, dar că trimiterea făcută de legiuitor în art. 66 din

Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 nu poate conduce la înlăturarea de la beneficiul pensiei de urmaș a celor care îndeplinesc condițiile de pensionare pentru limită de vârstă cu reducerile prevăzute de lege.

93. Așadar, instanța de trimitere apreciază că vârsta standard de pensionare definită prin art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 nu este doar cea din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, ci această noțiune include și vârsta standard de pensionare redusă.

94. Pentru lămurirea cu certitudine a obiectului sesizării este esențial a se preciza că în litigiul pendinte casa județeană de pensii nu i-a recunoscut reclamantei dreptul la pensie de urmaș pentru tot timpul vieții, întrucât aceasta nu îndeplinește condiția de vârstă standard de pensionare din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 (61 de ani, în funcție de data nașterii), chiar dacă, în concret, beneficia de pensie pentru limită de vârstă la data decesului soțului.

95. Fără îndoială, este atributul exclusiv al instanței de judecată de a stabili veridicitatea datelor speței ce îi revine spre soluționare, însă, pentru analiza de față, este relevant că instanța de trimitere a avut în vedere tocmai aceste elemente atunci când s-a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție, fapt confirmat de punctul său de vedere exprimat asupra chestiunii de drept.

96. Prin urmare, problema de drept supusă dezlegării prin sesizarea de față rezidă în stabilirea semnificației sintagmei „vârsta standard de pensionare” din cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, în sensul dacă acoperă doar vârsta prevăzută în anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 sau include și vârsta standard de pensionare redusă.

97. În acest context, se impune a se stabili că vârsta standard de pensionare la care se referă art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 include vârsta standard de pensionare cu aplicarea reducerilor prevăzute de lege, așadar vârsta standard de pensionare redusă.

Interpretarea art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010

98. În absența unei trimiteri exprese în cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 la o anume prevedere legală, care ar fi *eo ipso* lămuritoare pentru intenția legiuitorului în privința accepțiunii noțiunii de „vârsta standard de pensionare”, definiția din art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 este, în mod neechivoc, reperul pentru stabilirea conținutului conceptual al sintagmei în discuție.

99. Regăsită în partea de început a actului normativ, în capitolul dedicat dispozițiilor generale, definiția, enunțarea conținutului unei noțiuni, cu indicarea trăsăturilor proprii, este valabilă pentru toate situațiile reglementate în cuprinsul actului normativ, dacă nu se prevede altfel.

100. În acest sens, potrivit art. 37 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, semnificația unei noțiuni sau a unui termen în context „se stabilește prin actul normativ ce le instituie, în cadrul dispozițiilor generale sau într-o anexă destinată lexicului respectiv și devine obligatoriu pentru actele normative din aceeași materie”.

101. Această constatare relevă necesara unitate terminologică la nivel normativ, art. 37 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 prevăzând că „În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni”.

102. Așadar, trebuie constatat că art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 conține o trimitere implicită la dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. v) din aceeași lege, potrivit căroră vârsta standard de pensionare este „vârsta stabilită de prezenta lege, pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii, precum și vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege”.

103. Textul art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 este susceptibil de interpretare extensivă, concluzie la care se ajunge prin aplicarea metodelor de interpretare gramaticală, sistematică, dar nu mai puțin, a celei logico-juridice.

104. Este de observat, în primul rând, existența a două teze în cuprinsul său, legate prin conjuncția „precum și”, ceea ce indică două accepțiuni diferite ale aceleiași noțiuni, fiind de neconceput ca legiuitorul să redea în două teze distincte două noțiuni în mod identic.

105. Cea de-a doua accepțiune, „vârsta din care se operează reducerile prevăzute de lege”, nu ridică dificultăți de înțelegere, corespunzând acelui număr din care se scade un alt număr ce reprezintă o reducere de vârstă, în cazurile și cu efectele juridice anume reglementate de lege.

106. Referindu-se doar la reperul de calcul al vârstei standard de pensionare reduse, nu și la aceasta din urmă, ca rezultat obținut prin reducere, această accepțiune nu este relevantă pentru interpretarea dispoziției legale referitoare la pensia de urmaș, ce face obiectul sesizării de față.

107. În schimb, interesează prima teză a normei („vârsta stabilită de prezenta lege, pentru bărbați și femei, la care aceștia pot obține pensie pentru limită de vârstă, în condițiile legii”), care se referă la împlinirea unei anumite vârste, ca o condiție pentru însuși dreptul la pensie.

108. În acest context, sunt de observat și dispozițiile art. 53 alin. (1) din Legea nr. 263/2010: „Vârsta standard de pensionare este de 65 de ani pentru bărbați și 63 de ani pentru femei. Atingerea acestei vârste se realizează prin creșterea vârstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5”.

109. Întrucât legiuitorul folosește chiar noțiunea de „vârsta standard de pensionare”, în mod evident, definiția din art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010 se referă atât la vârsta unică pentru bărbați, respectiv pentru femei, cât și la vârsta din anexa nr. 5 la Legea, stabilită tranzitoriu de legiuitor ca vârstă standard, în funcție de data nașterii asiguratului, până la atingerea vârstei unice.

110. Sesizarea de față nu pune la îndoială interpretarea legii din perspectiva acestei componente a vârstei standard de pensionare, dimpotrivă, ridică problema de a se stabili dacă vârsta la care se referă art. 85 alin. (1) referitoare la pensia de urmaș poate fi limitată la cea reglementată de dispozițiile art. 53 alin. (1) din lege și de anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010.

111. Prevederile următoare din secțiunea 1 „Pensia pentru limită de vârstă” din capitolul IV „Pensii” al Legii nr. 263/2010, respectiv art. 55—61, reglementează situația categoriilor de persoane care, deși nu îndeplinesc cerința de vârstă din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 [cu atât mai puțin vârsta unică din art. 53 alin. (1)], au, totuși, dreptul la pensie pentru limită de vârstă, beneficiind de reducerea vârstelor standard de pensionare din anexa nr. 5.

112. În cazul acestor categorii de persoane asigurate, reducerea este prevăzută chiar prin lege, care stabilește atât criteriul de aplicare a acestui beneficiu legal, cât și durata reducerii, printr-un tabel care conține ambele elemente.

113. Pentru a se da un exemplu, tabelul nr. 1 din art. 55 vizează situația persoanelor care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă: în coloana din stânga se menționează criteriul de reducere a vârstei standard de pensionare (durata stagiului de cotizare în condiții deosebite de muncă, în ani împliniți), iar în coloana din dreapta se prevede durata reducerii (în ani și luni, corespunzător duratei stagiului de cotizare).

114. Așadar, reducerea vârstelor standard de pensionare din anexa nr. 5 se aplică pe baza unor elemente obiective — criteriul de aplicare și durata, care sunt aceleași pentru toate persoanele aflate într-o anumită situație — condiții de muncă și stagiul de cotizare, ceea ce înseamnă că rezultatul reducerii este unul obiectiv, chiar dacă depinde de situația concretă a asiguratului.

115. Cu alte cuvinte, prin aplicarea reducerilor prevăzute de lege, în condiții obiective, vârsta rezultată devine vârsta standard de pensionare a acelor persoane asigurate, chiar dacă este vorba despre reduceri operate în considerarea circumstanțelor

personale ale acestora. O asemenea particularizare nu diferă, în esență, de cea care se raportează la data nașterii asiguratului, din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010.

116. Se poate reține, astfel, că și vârsta rezultată prin aplicarea reducerilor prevăzute de lege este, în termenii art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, tot o vârstă „stabilită de prezenta lege, pentru bărbați și femei”, la împlinirea căreia asigurații pot obține pensia pentru limită de vârstă.

117. Prin urmare, din interpretarea sistematică a dispozițiilor legale referitoare la pensia pentru limită de vârstă rezultă cu evidență faptul că situațiile în care se află asigurații, anume reglementate, sunt echivalente din punctul de vedere al condițiilor ce trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

118. Această constatare se întemeiază și pe prevederile art. 52 din Legea nr. 263/2010, potrivit căreia „Pensia pentru limită de vârstă se cuvine persoanelor care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare prevăzute de prezenta lege”.

119. A *contrario*, în toate cazurile în care, în cuprinsul Legii nr. 263/2010, se prevede în mod expres dreptul la pensia pentru limită de vârstă, condiția ce trebuie îndeplinită este cea a vârstei standard de pensionare.

120. Întrucât, după cum s-a arătat anterior, dreptul la această pensie este recunoscut și în alte situații decât cele din art. 53 al Legii nr. 263/2010 și din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, respectiv și în celelalte situații din secțiunea intitulată „Pensia pentru limită de vârstă”, înseamnă că este subînțeleasă intenția legiuitorului de a face referire tot la vârsta standard de pensionare și în aceste ultime situații.

121. De altfel, art. 52 din Legea nr. 263/2010 este plasat la începutul secțiunii referitoare la pensia pentru limită de vârstă, drept o dispoziție generală, aplicându-se, prin urmare, pentru toate prevederile din cuprinsul secțiunii.

122. Or, art. 55—61 din Legea nr. 263/2010 se referă la vârsta rezultată în urma aplicării reducerilor prevăzute de lege, reieșind, așadar, din corelația necesară între aceste texte și art. 52 că vârsta redusă reprezintă, de fapt, tot vârstă standard de pensionare.

123. Toate argumentele expuse conduc la concluzia că vârsta cerută de lege la care asigurații, bărbați și femei, pot obține pensie pentru limită de vârstă este nu numai cea din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010 (și din art. 53 din lege), dar și vârsta rezultată în urma aplicării reducerilor prevăzute de lege.

124. Această concluzie corespunde întru totul definiției din art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, demonstrându-se că prima teză a dispoziției anterior menționate este susceptibilă de interpretare extensivă.

Corelația dintre art. 85 alin. (1) și art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010

125. Sintagma „vârsta standard de pensionare” din cuprinsul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, ce vizează îndreptățirea la pensia de urmaș, înglobează accepțiunile noțiunii definite în ambele teze ale art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, anume atât vârsta din anexa nr. 5 la Legea [și vârsta unică din art. 53 alin. (1)], dar și vârsta standard de pensionare redusă.

126. Este relevant faptul, deja semnalat, că art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 nu trimite în mod expres la o anume prevedere legală, ceea ce înseamnă, după cum s-a arătat deja în prezentul raport, trimiterea implicită la definiția din art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010.

127. În aplicarea regulii de interpretare logică a legii *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, raportarea la definiție presupune preluarea ambelor accepțiuni ale conceptului, așadar și a celei privitoare la vârsta standard de pensionare redusă.

128. Pe de altă parte, din moment ce definiția cuprinde ambele semnificații ale noțiunii de „vârstă standard de pensionare”, o eventuală intenție a legiuitorului de limitare a

noțiunii, în cuprinsul normei referitoare la pensia de urmaș, doar la una dintre accepțiuni, anume la cea din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, ar fi trebuit materializată într-o trimitere expresă la această anexă a legii.

129. Legiuitorul a procedat în acest fel, de exemplu, în situația pensiei de invaliditate, prevăzând în mod explicit în art. 68 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 că „Pensia de invaliditate se cuvine persoanelor care nu au împlinit vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 și care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, din cauza: (...)”.

130. Or, nu același lucru s-a întâmplat în cazul art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, absența unei trimiteri similare indicând intenția legiuitorului de a nu condiționa îndreptățirea la pensia de urmaș de împlinirea vârstei standard de pensionare prevăzute de anexa nr. 5.

131. Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere principiul egalității, un principiu de bază de organizare și funcționare al sistemului public de pensii, care, potrivit art. 2 lit. d) din Legea nr. 263/2010, „asigură tuturor participanților la sistemul public de pensii, contribuabili și beneficiari, un tratament nediscriminatoriu, între persoane aflate în aceeași situație juridică, în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege”.

132. Or, după cum s-a arătat, situațiile reglementate în Legea nr. 263/2010 sunt echivalente din punctul de vedere al condițiilor ce trebuie îndeplinite, în mod cumulativ, pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

133. Din acest motiv, nu există nicio rațiune pentru înlăturarea unei categorii de asigurați de la beneficiul pensiei de urmaș, anume a celor care au vocație la pensia pentru limită de vârstă, din punctul de vedere al condiției vârstei standard de pensionare, dar care întrunesc această condiție ca urmare a aplicării reducerilor prevăzute de lege.

134. Așadar, soțul supraviețuitor are dreptul să beneficieze de propriul său standard în privința vârstei de pensionare, nefiind de conceput ca o persoană să întrunească, ca urmare a unor reduceri operate în considerarea unor circumstanțe personale proprii, condițiile vârstei standard de pensionare pentru a obține o decizie de pensionare, dar să i se ceară să aștepte împlinirea vârstei standard de pensionare din anexa nr. 5 pentru a putea beneficia de pensia de urmaș.

135. Astfel, odată întrunite, ca urmare a unor reduceri operate în considerarea unor circumstanțe personale proprii, condițiile vârstei standard de pensionare, standardul propriu al vârstei de pensionare a soțului supraviețuitor trebuie să profite acestuia și în contextul exercitării dreptului său de opțiune cu privire la pensia de urmaș.

136. Întrucât intenția legiuitorului a fost de a acorda soțului supraviețuitor care întrunește condițiile de a obține pensie un drept de opțiune între pensia sa sau pensia de urmaș, pentru ca acest drept de opțiune să fie unul concret și efectiv, trebuie să i se recunoască soțului supraviețuitor acest drept din momentul în care acesta întrunește condițiile referitoare la vârsta standard de pensionare, inclusiv cu aplicarea reducerilor corespunzătoare circumstanțelor sale personale.

137. Nu s-ar putea reține că este vorba de un cumul al două regimuri juridice de favoare, unul care dă dreptul la reducerea vârstei standard de pensionare în considerarea unor circumstanțe particulare pentru obținerea pensiei proprii și celălalt care conferă un drept de opțiune cu privire la pensia de urmaș, dar numai la împlinirea vârstei standard de pensionare din anexa nr. 5.

138. În realitate, acordarea pensiei de urmaș este condiționată de împlinirea de către soțul supraviețuitor a condițiilor de pensionare, iar în stabilirea îndeplinirii acestei condiții este firesc să se țină seama de circumstanțele sale personale care îi conferă dreptul la anumite reduceri ale vârstei standard de pensionare.

139. Această soluție este susținută și prin aceea că pensia de urmaș conferă expresie rolului de susținător al familiei îndeplinit de persoana decedată, a cărei dispariție afectează

nivelul de trai al celor aflați în întreținerea sa, ca și dimensiunii afective, de respect și sprijin moral, precum și obligațiilor de asistență și solidaritate între soți, după cum s-a reținut, în mod constant, în jurisprudența Curții Constituționale.

140. Cât privește trimiterea expresă din cuprinsul art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, la vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la lege, în ceea ce privește art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, trebuie constatat că aceasta nu este de natură a contrazice constatările anterioare.

141. Înalta Curte de Casație și Justiție a avut ocazia de a se pronunța în privința unui act normativ adoptat în aplicarea legii și care cuprinde dispoziții contrare acesteia.

142. Astfel, prin Decizia nr. 4/2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, s-au reținut următoarele:

„Înalta Curte consideră că trebuie să se țină cont de actul normativ cu forță juridică superioară, respectiv Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, și nu ordinul emis în aplicarea legii. Prin urmare, Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 340/2001 are natura juridică a unui act normativ adoptat în executarea prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, astfel încât trebuia aplicat numai în limitele actului normativ cu forță juridică superioară.

Această soluție decurge și din interpretarea dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, conform cărora «Actele normative date în executarea legilor, ordonanțelor sau a hotărârilor Guvernului se emit în limitele și potrivit normelor care le ordonă».

143. Aceste considerente sunt pe deplin valabile *mutatis mutandis* și în privința unei hotărâri de Guvern, care se adoptă pentru organizarea executării legilor și nu poate contraveni principiilor și dispozițiilor cuprinse într-o lege.

144. Pe de altă parte, modificarea unei legi printr-o hotărâre de Guvern încalcă dispozițiile art. 58 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, potrivit cărora evenimentele legislative — modificarea, completarea, abrogarea, republicarea, suspendarea — pot fi dispuse prin acte normative ulterioare de același nivel sau de nivel superior.

145. Conformitatea cu legea a tuturor actelor juridice, fiind o consecință a principiului supremației legii, se aplică oricărui act ce emană de la alte organe. Cât privește actele administrative, acestea fiind acte de executare a legii, condiția de conformitate este indiscutabilă.

146. Întrucât hotărârea Guvernului se adoptă în baza legii și urmărește organizarea și executarea în concret a legii, aceasta nu poate institui norme derogatorii de la lege, posibilitate rezervată doar actelor normative de nivel cel puțin egal cu cel al reglementării de bază. Tocmai de aceea, atunci când o hotărâre a Guvernului încalcă legea sau adaugă la lege, ea poate fi anulată pe calea controlului de legalitate în contencios administrativ.

147. În acest sens sunt și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 498 din 17 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 26 iulie 2010, prin care s-a relevat că actele administrative cu caracter normativ, fie ele hotărâri ale Guvernului sau ordine ale miniștrilor, nu pot, prin conținutul lor normativ, să excedeze domeniului organizării executării actelor de reglementare primară [art. 108 alin. (2) din Constituția României], respectiv a executării acestora sau a hotărârilor Guvernului, după caz, pentru că, printr-un atare procedeu, s-ar ajunge la modificarea/completarea însăși a legii.

148. Făcând aplicarea acestor principii în scopul dezlegării chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, nefiind admisibil ca o lege în accepțiunea *stricto sensu*, de act al Parlamentului, să fie modificată, printr-o normă metodologică de aplicare conținută într-o hotărâre de Guvern, se impune a se ține cont de actul normativ cu forță juridică superioară, respectiv Legea nr. 263/2010 și nu de normele metodologice care nu pot cuprinde prevederi mai restrictive decât legea sau deroga de la textul acesteia.

149. Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 are natura juridică a unui act normativ adoptat în executarea prevederilor Legii nr. 263/2010, astfel încât trebuie aplicat numai în limitele actului normativ cu forță juridică superioară.

150. Prin urmare, trimiterea expresă din cuprinsul art. 66 din Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 la vârsta standard de pensionare prevăzută în anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, în ceea ce privește art. 85 alin. (1) din acest act normativ, nu poate înlătura de la beneficiul pensiei de urmaș pe cei care îndeplinesc cerințele de pensionare pentru limită de vârstă cu reducerile prevăzute de lege.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești — Secția I civilă și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea art. 85 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 și art. 3 alin. (1) lit. v) din Legea nr. 263/2010, vârsta standard de pensionare pentru acordarea pensiei de urmaș este atât vârsta standard de pensionare din anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, cât și vârsta standard de pensionare redusă în condițiile legii.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 11 aprilie 2022.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2022 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.380	380	138
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2022 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	100 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Biroului pentru relații cu publicul este:

Str. Parcului nr. 65, intrarea A, sectorul 1, București; 012329.
Tel. 021.401.00.73, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

